

425

468.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Pehr Johansson.

Skånska folksåger och Traditioner.

Skånska folksåger
och traditioner.

Samlade 1923

av

Peter Johansson.

REG. 275

(278. 1)

Förord.

De sägner, traditio-
ner samt anteckningar
om seder och bruk som
föreligga i denna sam-
ling, äro alla anteckna-
de under år 1923. Som
det framgår av förtäkt-
ningen har jag haft den
stora turen att träffa
gä oöfverblott kvinnoper-
soner, som i bemärla
avseende varit synner-
ligen innehållsrika. Den
en av dessa är den 20-
åriga före hemmansäg-
ren Sven Persson i Frig-
gatafta och den andra

Lagermån

den närmaste tjugo år
 yngre hustrun Hanna
 Larsson, numera: Bjelk-
 arn.

Den före är född i
 ett större välstående bon-
 dehem i Hittarp och
 Glinaåkra socken. Hon har
 fått en rätt god upp-
 fostran och gick under
 ett par års tid i sin bon-
 des som hörsjunga hos
 närvarande kommunisten
 i Glinaåkra Carsten David-
 son, under tanke på att
 sedan fortsetta studierna
 vid högre lärarskolor.
 Gårar blev emellertid intet.
 Hon har varit bonde, li-
 som fadern. Intresset för
 det gamla har hon alltid
 haft och ett minne har

hon. Som trots de nitlåg äm-
 sällan srikes. Redigt och lätt
 rör hon sig allt fortfarande
 och gör gärna en halv mil
 då det faller honom in att be-
 söka Rorby eller Glinaåkra.
 Under olika sammanträffan-
 den med honom har jag fått
 goda underättelser om äld-
 re tiders förhållanden i
 Glinaåkra och omnejd, om
 dess seder och många tra-
 ditioner.

Den andra berättar
 som, som i likhet med Sv. P.
 berättat med en fjärded-
 del av den närmaste inre-
 håll, har i ortsavseende
 varit mera ringsidig. För
 i Erkenedstrakten kom hon
 redan i tidig ungdom ut
 som piga och har sedermera

haft plats på en hel del grä-
 dan, större som mindre.
 Hon tror också på vad hon
 uttalar och har i likhet
 med Sv. på en mycket liv-
 lig framställningsförmåga.
 Hennes namn anseenderas
 numera en gård i Håstveda
 trakten kallad Bjälbo.

Detta är i huvudsak
 boskaps- och ställen för de
 båda, som lömrat mest
 bidrag till denna sam-
 ling och som jag gärna öf-
 fent vill komma till
 tals med.

Braby 11 27

Peter Johnson

Braby 11 27
 Söndag 4. 12

1.
 Friggatöfta har sitt namn
 av en jättedotter som där va-
 rit boende någon gång löst
 tillbäso i tiden vid namn
 Frigga. Hon skall ligga
 begravd i en stenhögg, som
 ligger norr om byn ut-
 med gläntan vägen. Själ-
 bor jag på en höjd öster
 om denna väg, på en plats
 kallad Rytteristorpet, med
 en gård där skall
 ha varit, där en ryttare
 bott. Under min ung-
 dom stod där en hel del
 stenar satta på somt så
 att de bildade en fullkom-
 lig kista. Vidare fanns

det en rundel med vack-
ra stenar där satta. Men
de ha alltså varit tagits
att användas vid byggnads-
arbete. Detta är icke
särskilt enstaka förhållan-
de emedan jag vet på
flera platser, där det
skett på samma sätt
med fruninnerna.

— Sven Perren Friggstift.
25/3 27.
2

Ö. Höinge
h. i. l.
Det finns i Götaleberga
(Kuntsläfs socken) en gård,
genomgående kallad 130's.
Denna gård heter efter en
bonde med detta namn
vilken levde under början
av 1200-talet. Hans om-
son blev sedermera bonde
i Flittarp och bar han
samma namn. Han var

nära hundra år då han av-
led. Den gård i Flittarp,
som han innehade benäm-
nes genomgående för Sönder-
gård.

Jo

3.

Kuntsläfs socken

På tal om gårdar har
det kommit i inträffat
i Götaleberga att "Sönder-
gård" där ligger nord-
ligast och "Sörgård"
sydligast av de tre går-
dar som finns i denna
by. Men denna omstän-
dighet har skett under
enskiftet, vilket skall
ha ägt rum under 1830-
talet. Sannolikt gårdar
där blev då utflytta-
de.

Jo

Slivåkra or
Ö. Söinge

Lunn under morfors
tid under början av 1800-
talet, gick allmogens
vägar från Slivåkra och
söderut, över Hittarp.
Visseligen fanns det väg
från Slivåkra över Östergår-
tafta till Bole, men
de, som föredrogs längre
söderut, gick eller brö-
de alltid över Hittarp och
Lunn som snart dör från
mot Svitsläp. Mitt i
själva gränsen mellan
Hittarp och Lunn ligger
en bro gemenligen
kallad Dalbron; detta
därfor att den varit byggd
av "bale" eller plank, det
har alltså icke varit
någon stenbro. Men när

man började bota den nya
sögen från mellan Slivåkra
och Bole blev icke denna
bro underhållen utan fick
mer och mer förfalla.

I dess närhet ligger
ett litet torp kallat Dal-
bröstugan alldeles ensamt
för sig självt. I senare tid
har det blivit kallat Mäl-
lers emedan en man där
 varit boende vid namn
Mäller. Han var för resten
far till den Konde steg-
målaren och Skänkebils-
hafilen Per Mäller, som
var född i det huset.
Förutom hade varit skol-
lärare och var sedan om-
de i Östaröd av Slivåkra
församling.

Lo. P.

5.

Glimåkra

Invid Dalbrötstugan har en gång i tiden stått ett stort slag mellan örnarna och dönsarna. Sinner i min barndom, då man ordjävade och brände där i stugan brukade man att hitta avjehanda sabber, betäende av svärdspekar, avbrutna dolkar, harsambolvar samt litet av varje, allt vittnande om att fejderna även gång varit mycket svåra.

6.

Br. P.²

Glimåkra

ett stycke närmare Hittarp står utmed vägen ett teakors, som är ett minne från dessa tider. De gamle sade det var från

den tid på Stenbock där för fram, eller dönsborna under den manners fejd. Kommer dit upp. Själva var hon där nog aldrig, men så en del av hans fäkt. Min morfar brukade tala om, att hans far, den gamle Bo; Hittarp brukat berätta, att sent en afton kom det till den gård han innehade, tvänne dönsarna afficerare begärande nattlogi. De erhallo detta, men ville velse ligga inne i gården utan i ett loggalo. De begärde emellertid få låna litet svingkläder dit ut, som beredjades. Hästarna satte de in i stallet.

Redan på aftonen märkte gårdfolket att

de båda frölingarna
 var rätt mycket obem-
 kanta med varandra, men
 ingen tänkte vidare där-
 på. Men på morgonen
 när de kommo upp. brä-
 nade de ännu mera. De
 äto emellertid sin frukost
 till sommars, och när de
 ordentligt betalat denna
 satte de sig på sina hästar
 och reds söderut. Då de
 kommo ut i Storgens mat-
 lunnar nägot norr om
 Dalbrötungen tog den
 ene upp sin pistol och
 skötade med denna mot
 komraten. Men skottet
 gick icke. Pistolen klic-
 kade. - "Jöss, det klic-
 kan för dig sade mat-
 parten. "Ja, då ska jag

visa dig att det icke ska
 klicka för mig." Samti-
 digt rev hon upp sin rst-
 pampistol av hölret och
 sköt den andra så att
 denne föll av hästen och
 blev liggande på marken.
 Dräparen red sedan i
 sporrsträck tillbaka till
 den gård i Hittarp, där
 de legat natten över. Där
 sade hon till gårdens
 invånare att hon dödat
 sin komrat och bad
 samtidigt, att de måtte
 lösa ned i Storgen och
 hämta komraten, vars
 begravning i Glumåstra
 hon ville bekosta. För öf-
 fendet lömnade hon ut-
 på en summa pengar,
 och se stor, men dock för

ärendamålet tillräcklig.
Sedan satte hon sig åter
på höstryggen och red
i spinnströck förifrån.
och var sedan aldrig mera
sedd i bygden.

Det var dock ena officie-
rare båda.

Samtidigt med över-
lämnandet av pengarna
lämnade han också en
av honom skriftligen upp-
satt berättelse, var i som
antalar huru allt hade
tillgått. Penningarna
och den undertecknad, som
är med 'hand på papper-
et', är tvänne torpar
kommer från Friggstaf-
ta, vilken gått ut i by-
gen att söka efter sina
barn vid det tillfälle

dä spinnmondrabningen ägde
rum.

En affären fört där
ifrån gjorde sig emellertid
människa i Hittare födi-
ga att föra efter liket.
Men när de kommo dit
så såg de detta att upptäcka.
Efter att ställigt sökande
hittade de emellertid den
förment dode i när-
heten av den bäck, dit
hon krupit för att läm-
ta ratten. Han var än-
nu vid liv och kunde
tala om precis huru
allt hade tillgått. Och
det stände med den be-
rättelse, som bonvärd
hade angivit. Bruderna
bäddade ned den skjut-
ne i vagnen så gott

de kunde, men i sinan de
 återvint med honom till
 Hittarp hade han arlidit.
 Han fick sedermera en
 svistlig besvärning i
 glimåkra och från Hittarp
 följde de honom man-
 grovt till groven. På
 den plats, där denna
 dult ägt rum uppkom-
 stode de ett hål av
 ris, och stenar, men
 detta ändrades seder-
 mera i så måtto att
 ett kors sattes upp, vil-
 ket ända tills för några
 år sedan stått kvar. Det-
 ta ersattes då med ett
 myt, som fortfarande
 utvisar platsen, där dyket
 skedde.

Sv. P^{on}.

Glimåkra
 Ö. Gänge

Det finnes ytterligare ett
 par sådana trälsors å Hittarps
 område churu dessa äro av
 långt senare datum. Och
 torde de vara upprättade
 sen. Och vid dessa ha ännu
 funnits mindre bäl. Så
 att de som gått döföbi
 ha affrat en brist eller
 ett ris därstädes.

Vid ett tillfälle under
 början av 1800-talet var
 det ett ungdomsgille i
 Hittarp. Det var mitt i
 snällkalla vintern. En
 flicka i det mitt enat
 belägna Råena, som
 var något fjällig, belät
 sig för att på aftnen
 gå dit. Hon tog golvägar
 och en myr. Som är be-
 lägen emellan dessa bägge

platsen. Myrsklen som hade
fallit och mörkt var det
om kvällen, varför flickan
ifråga smut nog råbade
samma meste om vägen.
Hon gick allt längre
och längre ut i myren
och som slutligen ned
i den lösa "äran" ända
till midjan, utan att
samma uppr igen. På
följande morgon fanns
man henne sittande
ihjälfrusen på myren.
På den plats där detta
skedde blev sedermera
upprett ett kors. Och
detta restes för ett
litet väl av stenar, som
befolkningen för dit
som offer åt den dödas minne.

— Gr. P^{an} 28/3 23.

Skinnåken
Ö. Höringe

Det andra berättet är be-
fräntligt på ett Kör söder
om Hittarp gementligen kallat
Mällekörret. Där om-
kom år 1843 en Skridhare
från Røena gementligen
kallad Mälle-Skinner.
eller "Skridhare-Skinner".
Han hade på nyårsafton
avitt i Triggstafte att
bröpa sig en kanna brinn-
vin. Man sålde skidant un-
der den tiden litet vrida-
des i gördarna. Han icke
allena hade det köpta
brännvinet med sig på
hervägen utan också
ett gott rus, som kon-
den hade beställt honom.
Kallt var det, som det
han var vid nyårstiden.

och snivade gjorde det.
 Hemvägen tog hon över
 det stora häret mellan
 Hittorp och Griggstafta.
 Cykelstigt och rät kom hon
 över detta, men när hon
 åter hunnit storgen behö-
 de hon vila en stunda
 under det rådande stora
 gräddet och dröglighet.
 Hon slog sig ned mellan
 ett par stora furor och
 den utslocknade kott,
 som hon hade på sig drog
 hon ned över ansiktet.
 I denna stillnig somnar-
 de hon och så hittades
 hon också påföljande
 dag. Man reste därefter
 upp ett kors på det ställe
 där hon dött.

— P. J. efter
 Griggstafta.

9

Glimåkra
 Ö. Griggstafta

Strax nedanför Hittorp
 utmed vägen mellan Glimåkra
 och Båley ligger i djupa
 gräsen mellan de båda
 torpen orbonoma ett torp
 kallat "Bålar - Pötlens".
 Invid detta finnes utmed
 vägen en hög av ris och
 jord och sten kallat Bålet.
 Därefter torpet har sitt
 namn. Om samma bål
 berättas följande.

För många herrans år
 sen fanns det en pojke
 från Glimåkra socken, vil-
 ken i lillsket med på många
 andra unga män från den
 trakten begav sig ut i vil-
 den. Han kom över till
 Kjörenhamm och där kom
 han nu i klokkjutarelära.

han blev med tiden meget
 skicklig i sitt yrke och
 fick slutligen plats som
 mötergjutare i den stora
 verkstaden. Dit kommo
 en gång några manns
 från Skinnåkra att bestäl-
 la en klocka till deras
 kyrka, som ligger så-
 nat en smula. Gesällen
 erhöi nu i uppdrag att
 gjuta denna. Och när
 detta skett fick han lika-
 ledes i uppdrag att föra
 upp till sin hemsöcker
 att där upphänga denna.
 Detta skedde. När klock-
 son efter mycket besvär
 och stort anseende placerats
 i sin stapel stödde den
 också provringas.

Och hade gesällen

i uppdrag att företaga den-
 na. Det blev också en pro-
 ringning iortill men aldrig
 för i den trakten sett hört
 malsen. En sådan klang
 var enotående i rögen
 blåsträ; den orten och den
 hördes längst vida öfver
 samlingens gränser, ja,
 ända så långt som till
 Kjörehömm. Där fick mäs-
 taren höra klängen nori-
 från. Verksägellen hade
 bidragit honom och gjutit
 så mycket silver i malmen,
 att detta var en orsak till
 den stora klängen. Det
 var ju hans hemsöcker som
 skulle ha klockan. Där-
 ar det förädlingsarbete.

tet. Möstaren begär sig
 örför i väg mot Glimåkra.
 Gesällen skulle straffas och
 Mordson åter rivas ned
 såvida icke Glimåkrabor-
 na ville betala silvret
 som gesällen hörsamlov-
 ligen ansvänt i klockan.
 På vägen mellan Hittarp
 och Friggatofte rådde
 han nu mäta den näm-
 de gesällen så denne
 var på återväg mot Kö-
 penhamn. Här villfall
 han nu denne och slog
 ihjäl honom på plat-
 sen. Sedan mera kostade
 ortsbefolkningen upp
 ett käl, och vägen som
 färdats vägen förbi har
 frisummat där öfver. Fr. P. n.

Glimåkra
 @. Börg

ett par hundra meter lön-
 re var härifrån hos fun-
 nits ett annat käl, som nu
 mera är förstört. Men den
 grusgravn, i vilken detta
 haft sin plats, är fortfa-
 rande kvar. Detta är vid
 det ställe utmed kända-
 vägen, där vägen antogs
 mot Hittarp. Vid den-
 na skedd en gång för
 många Herrans är sedon
 ett ömkeligt mord, som
 på sin tid mycket upp-
 rörde sin nera.

Det fanns en flicka i
 Hittarp under den tiden,
 som icke allena hade ett
 alldeles mastående vae-
 rent utseende, utan hon

var ärendes stäligenfrin-
nigen. Den flickan hade
många friare och hon kunde
naturligtvis icke ha men
än en av dessa. Det var
en pojke från en av grann-
gårdarna i Hittary. Hånga
var därför de! Den an-
nenne blevo avspisade,
och bland dem var även-
ledes en pojke från det
nitti småt Hittary, andra
sidan är belägna Kib-
linge.

När bröllopet ägde
rum, som skedd i Skiv-
äkra kyrka, passade den-
ne på i den omtalade
grusgroven, att taga
hörnd från flickan, som
enligt hans förmenande

på det stormlöst beordrat
honom. Just som brudparet
som ridande vägen från
ätföljda av brudrennen
och brudpigorn som under
den tiden var brukligt. Smått
ett skatt. Det var på rin-
ten och mörkret hade
redan infallit. I skydd
av detta kunde dräparen
utföra sitt död. Då han
satt att skatlet träffat
och den unga bruden dig-
nade ned av hästen, och
då han hörde det oväsen
som upprät, stegande
hon sig ur den. Och trots
allt sökande fann man
honom icke. Där han
dler av fick man aldrig
se, emedan han aldrig

mera än sedt i bygden -
 Men ett par personer hade
 på aftonen sett honom med
 bössa och till en av dessa
 hade han sagt, att bröllo-
 ret i Hittary skulle vara
 en ända med fristreck-
 se. Befolkningen i orten
 bortade sedermera upp
 ett bål, där dräpet skett
 och detta har in i stua-
 tiser legat kvar.

Sv. P.

11

Glimma
 Öfver
 Shan

Mellan Hittary och
 häradsrätten ligger en
 kulle. Som av de gamla
 gementligen kallades
 Kacka - Kulle; detta med-
 an man ofta nattetid
 hör hirt hirs kackla.

Toppelurade
 bytingar.
 Tungt för
 kassat.

Slöde personerna hölls alltid
 före att en skatt där skulle
 vara redott och att denna
 ersattes av dessa hirs.
 som där hordes bockla. Vid
 denna kulle har man även
 sedes brutat se endel små
 toppelurade bytingar uppe-
 hålla sig, vilka brutat
 många efter de boende,
 så att hirstarna knappat
 arbet med tomma ryggen.

Men för talade om att
 en kväll då hon kom från
 staden blev plötsligt ryggen
 så tung att hästen rent av
 stannade. Hon hade inget
 till loss varför hon
 tyckte detta var besynne-
 ligt. Han sprang därför
 av, ner huvudet av

håsten och tittade genom
detta. Han fick så i det
klara månskensljuset, som vid
tillfället var rädande, se
en liten rådnadsönsky-
ting. Då denne såg sig
obsunderat omkring honom
med ett rätt skratt av
arghet och i den
märkliga smärtsamma
där hörd för honom skut-
ta så länge han höll stilla
med stöjsten.

I min barndom
hade vi en tröskman,
som hette Matts, vilken
var boende i ett torp
andra sidan Rackakul-
le. Han började under
den tid tröskarbetet klac-
kon till på morgonen, men

och en dag höll sig Matts borta.
Han kom icke för sin det var
full dager och en av drängen-
arna fick hjälpa den andre
tröskmannen tills Matts
kom. "Hur kommer det sig
att du varit så länge?" und-
rade jag, då han anlände.
"Jo, det skall jag säga dig,"
sade Matts, "att hade du
 varit ute för det jag varit
denne morgon, då hade
du sannoligen icke und-
rat på bortavägen. Och
så antalade han, att när
han kom till Rackakulle
hade hela vägen varit
så full av betingar, att
han icke kunde komma
förbi. Han sökte så taga
en omväg andra sidan

Nullen. men även här voro
de röderade och man kunde
de icke heller där komma
fram. "Åh, det är väl inget
ting nytt för mig." menade
hon. "Den har jag väl sett
på många gånger, men
de göra ingen nytta för
när." Torparen var
emellertid av motsatt
mening och från den dagen
rågade hon sig icke efter
snickrets inbrätt enso
gå där förbi, utan låg
bara hemma i gården
om vatten. Han hade
för sig att de små bestingarna
ville göra honom skada,
men det trodde man
icke i Killeby.

Sv. P.

Slimåla

O. Bränge

Utid fäters av den berys-
klippa. som gemenligen
går under benämningen Käl-
sa - Kulle finnes en källa,
som av de gamla för alltid
kallades Kalla Källa.
I denna, som innehåller
det alla rensade och friska
te vatten, fryser det aldrig
skulle detta någon gång
vara förhållandet, som
man vara fullt och fast
övertygad om, att den
vinterbrännen snart nog
"presser näbben av sig",
så att det blir till igen.
De gamla rättade sig all-
tid efter denna källa, när
de sökte utrona kunniga vintern
skulle bli långvarig eller icke. Sv. P.

13

Glimåkra

Ud Hittarps gördar
 ligga trärne rätt stora
 höjder. Det ena av dessa
 kallas gemenligen Holma-
 bjär, det andra Hittarps
 bjär. Mellan dessa såg
 man ofta under min
 beundran lyktens för,
 jag har själv sett det
 många gånger. Svårslut
 minns jag en gång på
 mycket. För hade varit
 i Gjörbjörnsby vid bröl-
 lora. Detta hade varit
 i flera dagar och vi väntade
 honom nu hem på
 lördagskvällen. Som vi nu
 stod där och spejade förut
 vägen kom en lyktman
 förande från Holmabjär

Med ursinnig fart flog han
 runt över vägen kontill
 det andra bjäret. I sam-
 ma lewa kom för ridan-
 de vägen fram, men han
 hade ingenting sett. Men
 både jag och min bror best
 samt en min syster sågo
 det. Men så är det med
 dylika saker. Under det
 att den ene ser, är det all-
 deles förbalt för den andre.

Sr. P.

14.

Glimåkra

Det fanns för många
 år sedan en storbonde i Hittarp,
 boende på den görd, som
 gemenligen kallad Knuts-
 den vilken avlidne Jöns
 Knutsson var en ättling i
 rakt nedligande led till

denne "Hittaya - Jöse", som
 hon gemensligen kände igen.
 Han var bränd vida om-
 bening och hade stort anse-
 de, mera kanske utom-
 bening än i sin egen bygd.
 För han görna ville slas-
 sig på andras bekantnad.
 Han var borta i Hittaya
 vid den tid, då snorpha-
 nerna som varit gräs-
 rode i orten, men upprä-
 ves det, att han hade så
 stor respekt bland dessa,
 att de vägrade sig icke
 dit. Han skall också
 ha stöjt till den siste av
 snorphanerna i den orten
 och därför av de svenska
 myndigheterna fått pris-
 det var en av de s. k. Uggelke-

ramna (here = präke), som bu-
 ro namn efter en god, gemen-
 ligen kallad Uggeltorpet i
 Glumåns socken, där de var
 födda. Denne hade en dag
 gått förbi gården påderut
 mot Lunnom. "Han kom-
 mer väl igen i Kväll", tänkte
 Jöns. På aftonen laddade han
 sitt muskedunder och begav
 sig i väg nedåt vägen. Han
 började vänta upp i en när-
 belägen stor gran, att avvakta
 snorphanen. Från präkväl-
 den kom också denne vägen
 fram och först som han
 var mitt för granen sköt
 Jöns från denna. Likaså
 skötte som han var förfelare
 och heller kulan sitt mål.
 Näst som denna utgjordes

av en silverkrapp. Med
ett sådant skänkt smyckeskrapp
ans och varit död. Därefter
begär hon sig till Kris-
tianstad, där han anländ-
hörden fick prövt.

Fr. P.

15

Under min banden
fanns det ett annat slags
smyckeskrapp, som i form
av tjunnan graserade all-
deles förfärligt. Särskilt
i Smittslip och den uppe-
hålls sig en del sådana,
och bröderna där hade
det mycket svårt, då det gäll-
de pröva sig för denna obrya-
det var "Glasmästarepågarna"
och "Rägga prägar", som var
de värsta. Glasmästarna hade

sitt hem i Grinabergera och
de andra var boende i Kista-
by. Enskiftet var icke då
allstädes genomfört och man
hade stora gamla gemensamt.
Kreaturen strödde därför
vid omkring, och det hände
demera än en gång att vi
i Hittarp frugo hämta våra
skatter ända ned i Bivast,
som lög berättat ett par mil
borta. Därför hände det
icke sällan att kreatur
blevo borta, utan att
man visste var de togs igen.
Men en gång togs de av
av våra stora drakar
hemma i Ladugården. Det
var ett död, som länge
lät tala om sig både i
Hittarp och allstädes.

Det var en märklig natt
från prästervintern och jag
minns det som om det va-
rit i går. Vi var dygell-
satta hemma med att
byta garn, och ätobriliga
myddnar var brända
i stenset. Som brukligt
var under den tiden. Så
skulle en av pigorna gå
in i lagårn för att se efter
en kr. Som väntade sin
nedkomst. Då hon kom
dit fick hon se att dö-
ren till gräselstaden stod
öppen och en av alar-
na var borta. Med andan
i halogropen kom hon
in i stenset och talade om
detta. Vi skymdade dit
och fanns att det var riktigt.

Den största och bästa av alar-
na var borta. Vi förstod ganska
att tjurarna varit framme och
skallade därför ganska påfallande.
Hon steg upp, men kunde
ingenting göra förän det
blev dager. Till följd därav
att en gräddde snö fallit
skulle hon sedan följa de
spår, som alen trampat, då
de lät honom i väg. Den
födde han till en ängsvög.
Belägen ett gott stycke ^{här} ~~at~~
gräden, åt Lunnomshäl-
let. Där fanns man att de
slaktat honom. Klauen
(Kloven) var med hon
varit bruden hade de
hängt upp på en nästa-
ende ek, huvudet låg och
kross, men kätlet var borta.

Frtidigt på morgnen satte jag mig på en höst och red ned till Lunnom. Felleberga. Sjöflackan. Getaberga och Luntälj för att bedja bönderna dö vara på sin rakt och om möjligt söka upprätta sina tjurarna. Far red ned till Västnäs. Resultatet blev att alla bönderna dö vare på följande afton ^{och} på sin rakt. Man anade vilken de var, men man visste icke var de hälls till. Slutligen lyssnades det för bönderna i Lunnom och Sjöflacka.

Det låg en stuga norr om Getaberga Nallad Gardis. Den hade bevakats av en gammal ryttare vid namn Gardi.

Sent på kvällen, då de hade sin väg förber, fingo de se ljus lygn. "Här har vi dem," utbrast någon av sällskapet och knadade på i stugan, samtidigt som man ställde ut rakt ned bakdörren och förstret. Gummor ville emellertid icke öppna och detta gjorde saken yttermera misskönt. Men bönderna var påträngande och släppte icke toget. Under tiden hade hon emellertid kastat en del kättstycken i elden, i bakugnen och litet vinstädes, där hon kunde göra sig av med dessa. Soppjan, som hon haft i en elden hällde hon i en i köket befint.

lig soylhöj. Som blev alldeles vit av talgen, där denna efter hand stelnade. Och hon trodde allt vara utplånadt och ljuset slödet ögnade hon äntligen förren. I stuga och kök var alldeles mörkt. Det lyckades emellertid en bernde i Linnon vid kornen Träns att se smärningens på nyg eld. Men där var det tjurarna som fingo berätt. De begäro sig alla på bakdören, men komms där rakt i fönren på dem, som där stodo. Träns ar dem blevo införjande, medan dörmat den tredje - Glasmästardörens - lyckades komma

undan. Man hade emellertid sett vem han var och som han varit dem nog att begiva sig till det en halv fjärdingsväg härifrån belägna hemmet, gick hon själv i fällan. Dönderna begäro sig nämligen genast dit, och där fanns de honom liggande i sängen. Väl förskräckte hon dyrt och heligt att hon den natten icke varit i sin sovg. Men hon var sedd fört och efter det hon fått signagadslöngar av en köpman fanns hon för gatt att stiga upp. De föddes nu under natten allesammans till "haddan" (häradsstädet); Oröley, där de sattes i förren.

Klockan fem på morgnen
som häravstjälade Berg
hem till far. "Nu kan du
skjutna mig hem," sade
han, "så som du hämta
ditt kätt, ty nu har du
både detta och tjurarna
där." Detta var också
alldeles riktigt. Bröder-
na hade tringat dem
att bära kättet till
Broley och där hämtade
olsson för det, som fanns
bort. Jag var med i Bro-
ley och talade då vid
av tjurarna - "Rogga-
nisse", som jag kände.
Han peksade på ett stort
kät vid tinnings och
sade: "Det har Goe-Nis-
se tilldelat mig med

en "Kyrani" frislut med
en blybula i ena ändan."
Han tillade: "att det äng-
ser jag mest av allt att jag
tog smut, ty han har stulit
brunnstet mer i sin dag
än jag i flera han går fri-
förmed" såftade han på
en bord i Grinakerga,
som generligen gick under
denna benämning.

Säkert är emellertid,
att när bröderna fingo tag
i någon av tjurarna slog
de dem alldeles förför-
ligt. Och lönsmon Vi-
berg i Broley, som under
den tiden levde, var icke
heller i detta stycke "bäste
bröd".

L. P.

Det var ^{16.} många flera
tjuverier än dem i Hit-
torp som blevo föremål
för behandling vid den
där följande rätts-
saken. Bortsett Anders,
som flera gånger
föint varit straffad, dö-
mes till livstids fängelse
och kom aldrig mera
ut från detta. "Glöms-
karepågarna" och "Rog-
ga pågar", som voro
jämförelseris unga fingo
däremot mindre straff.
Då de blivit fria
vid tinget i Borås födes
de snartliga upp till
Glimåkra följande sön-
dag, där de under mässan
sattes på pliktspallen.
Och där var även ledsgum-

man med, som åt den kaka
kattit, den föint uttalade
"Gardisbon". Han hade end-
löst sagt såsatsen på
långt ned för avsiktet, att
ingen kunde se henne; detta.

17.

Fr. P.

Den för näste spelman-
en under min barndom var
Julius - Sren. Han var bo-
ende i Jularp av Glimåkra
och han och spelade vid al-
la gillan både där och i
näringsliggande socknar.
Sedermera, efter det han
var död, hade man i all-
mänhet Ludvig. Denne
var från Runtöf och var
han mycket anlitad och
mycket rolig i sitt upp-
trädande.

Fr. P.

18.

Skinnåna

O. Høings

Det fanns under slutet
av 1700-talet, enligt vad
professor brukade antala, en
bonde i Grensøy, egentli-
gen kallad Nore-Per, dö-
fri att han var boende i
särskande norregård.
Vid den tid, då det var
föreljndet för bönderna
att bränna brännvinsfick
länsmanne i Brøder oven
att fäsa omkring och fö-
seja brännvinspänner-
na. Länsmanne då var
en gammal hejderidare
vid namn Slaven och denne
hade icke ord om sig att
spratta i glasen.

Vid ett tillfälle på
vintern skulle denne i något
tjänstgörande rida uppåt

Coirderda. Det var den dagen
smällande kallt och då läns-
manne kommit upp för
Grensøy lian, som äro rätt
svårbärliga, chunn de un-
der senare tid blivit sömliga.
Närde han behöv att prusta
ett tag. Han satte in häs-
ten i stallen under tanke
på att hälsa på Nore-
Per, som varit vänder-
man och litet av roje, så
att de ofta råbats.

Per var emellertid icke
hemma för tillfället. Han
befann sig ute på en
äker, där sönerna voro sy-
selsatta med att släpa
sten på en släpa, att an-
vändas vid en grändgärds-
läggning.

Länsmanne ville

emellertid icke gärna gå
fjerran hon fått sig en tar
på tand. "Hör nu, kära
mor, sade hon, "bjud
mig på litet brännvin."
Brännvinsen hade då under
en längre tid varit förbjö-
den och gummorna ville
icke gärna låta Länsmann-
nen veta att det fanns
än den vran i huset. "Det
finns icke sådant utan
den gammal Smörtjärna,
sade hon, "men det är
alldeles friskt. - "Åh,
nu tror jag det finns
annat, om man vill se-
ter. "Sade Länsmannen.
"Jag skulle icke kända för
som jag gör annars." Han
var litet frusen som uttrage,
när för hon slutligen gav

med sig. "Följ med mig upp
på vinden, Brännvinsen, så
ska vi se om icke för har
litet där." Och det ville hon
så hjärtans gärna.

Här fick också gum-
man tag i en kasse, som
låg å själva "kyret" invid
takölen (den del av vinden,
som var belägen över ryggs-
åstugan). Hon rullade
nu kassen bort till den
stege, där Länsmannen
tagit plats. Därefter tog
hon pluggen av och lät
honom ta sig en riktig
drakadrick. "Det var
gott det", sade hon. Där-
med hade hon ämnat att
åter rulla bort kassen
igen. - "Åh, lät mig få en
klunk till, om är aldrig så

liten, men lilla, "sade
 länsmannen. Och det
 förklarar. Han tog yttre-
 vägen några duktiga
 jämare och bråk där-
 efter beläten med från-
 stegen. - "Nu får allt
 kunnorjen ha litetsmör
 och bråk väpnat detta,
 sade gumman. Och
 så satte hon från detta.
 Under tiden brorade
 hon på i den öppna
 spindel så att reserä-
 nen skulle bli lika som
 till det yttre, som hon
 var till det inre, innan
 hon begav sig i väg rida-
 re i den kalla vinter-
 dagen med det nära
 ett par mil norrut belä-
 na Linderöda.

Efter det att måltiden
 avslutats satte sig kunnis-
 sarien vid den öppna
 spindel för att invänta Per
 hemkommet. Det började vän-
 ligen lida hon med middag
 och denne var när som helst
 att förvänta hem. Efter en
 stund tog emellertid sinnen över-
 hand. Värmen och spiten gör-
 de sin verkan och var Per hem-
 kom för hon logus räk-
 tade ligga frustupa på
 golv. - "Var har du gjort
 med länsmannen, mor?" frå-
 gade hon gumman. - "Tytt,
 tytt," svarade hon, "hon ville
 omlösningen smaka ditt brinn-
 vin och jag tror hon råkade
 på litet för mycket; men det
 gör väl snart över."

Om ett par timmar

valande hän mannen till.
 "Nu för vi ha litet smör och
 bröd och en sup." förklarade
 Per. - "Jag tror så mycket. Ska
 rade kommissaren, "men jag
 skulle ju rida till Linslöda."
 - "Det kommer en god dag;
 morgon, menade Nore-Per
 och plirade med ögonbryn. "Nu
 är solen nere och det ser ut
 till snö. Det är allt bäst att
 kommissaren stannar här nat-
 ten över." Och det gjorde han.

Nu blev det både mat
 och brännvin. Och hänman-
 nen stannade kvar hos Nore.
 För så länge han hade väntat på
 Naggan. Men då kom det
 besked efter honom från Orsby.
 Hans kära hälsat trädde han
 var ankommen och hade sänt
 ett par konstanta kudar att

söka efter honom. Innefattat be-
 funns han vara kvar i Hennep.
 Där han befann sig i högän-
 lig vilma.

Nore-Per fick sedan brän-
 na så mycket brännvin han
 ville. Hans mannen gjorde
 aldrig någon affär av hans brän-
 ning.

De öfriga bönderna i sock-
 nent tyckte att detta var för-
 smäddligt och påstod att
 Nore-Per's brännvin var surt.
 Över det talet blev denne arg
 och fylldde en "träkonto" (liten
 korg; fidefornat) och tog med
 sig till kyrkan. Vid antons-
 ten dit kallade han grubbarna
 kalsam och orostugan, där
 en grädeänk på den tiden
 fanns. - "J säger att mitt
 brännvin är surt." sade han

men hon ska i få brönnar-
och gubborna som under den-
na tork ausa till icke smakat
brännvin på löjliga smacha-
de med löjvarna och mygite
i bopp med valem. "Th, nej
om du vill det är sent, för-
klarade de. "Det är allde-
les utmärkt."

Då hon skulle gå hem
från kyrkan bjöd Nore-
Per Hans i Rönna med sig
hem. Denne hade kommit
för sent, så att hon icke fått
smaka vad som fanns på
kaggen. Hembarnen
till Grensby fick hon emel-
lertid så mycket mer. Hans
hade bestämt samman en
del höstafalk till måndagen,
men det gav hon en god
dag, utan stannade i Grensby

både den dagen och tisdagen.
Nore Per stöjde för att kom-
ma dog befunna sig i ett sär-
skilt rum så att hon kunde
icke gå hem. Först på on-
sdagsmorgonen var hon så
gods klav i knoppen att
hon begrepp att en måste
hon bryta med den bäre vän-
nen i Grensby. Innan den-
ne var mycketigen begav hon
sig i väg mot hemmet. Då
hon kom i porten till sin
gård måtte hon allt sitt
höstafalk som stodo redo
att på tredje dagen gå
ut på arbete. Hustrun stod
på fristugentrappan. "Var
i alla tider hos i kallit till
för. Vi trodde att i rent
var frivillig i, sade hon.
- "Först, tyg, var lilla, jag

han blott varit hos Nore Per:
Svenorp och Svalsat Hansbrän-
näs. Man har sagt, att det
är stort, men det är då inget
sanning, ty ju mera jag drack,
ju drigare blev jag och först
i dag har jag näst komma
hem." Det ordet blev sedan
stär i bygden.

Sv. P-n.

Broby
C. G. Sjöberg Fri en seltis eller djuttis
är en hölls det ett bröllop:
en gård i Friggstafta. Det var
i den, som alla Svensorna för
närvarande var. Det fanns
en flicka där som gifte sig
till glimäkra Svetsen och det
var en hög folk därifrån
vid bröllop. Flickan var
rik och det hade varit
många friare. Pärilådan

en pojke från Gjörbjörnsorp.
Denne var närvarande vid bröl-
lopet och såg med förargelse
att en annan drog i väg med
den bruden. Den han själv
besökt ha. Bröllopet va-
rade under en tid av flera
dagar och då det äntligen
blev tid att bryta upp var
det sed. att sedan mon satt
sig upp på hästarna skulle
någon rida fram till gods-
trappan och locka gästerna.
Jag minns icke vem det var
som gjorde detta, men det
minns jag att efteråt tog
Gjörbjörnsorppojken upp
en psalmbok i vilken det
hette "När vi skola gå till
vårt fädernesland, och ströja
från detta land de äro detta
älskade till en borgen rätt

stor munterhet, men snart
nog insågo de öfriga gäs-
ternas mening. rofös de
tyckte det var afsträmt
att efter flera dagars kalas
sjunga denna solumväs-
tans vörn icke någon ära
på den saken.

Sr. P.²²

Under min barndom
fanns det en mycket mäk-
tig man. vörnaden och
hörsdomare. som hette
Nils Persson. Han var boende
i Glumäkra socken och byn
Gjörbjörnar. Han var
på sin tid den främste bonden
i den socknen och gick där-
för gemadigen under be-
nämningen "Grev" eller
"Gjörbjörnarpgrev". Det

gick emellertid med honom
som med sin många andra
stretare före eller efter honom.
han blev alldeles utfattig.
och på gamla dagar var han
boende i ett hus i Glumäkra
by, som kallades Grevens.
där dog han i sin ålder-
dom. Han hade en son,
boende i Drabsberga, som
kallades Grev - Per, den
en var sillarsämare i Glum-
äkra under ären vörnast
efter det bonan öppnats
och det där blivit torrdag-

Det var emellertid icke
mycket med den mannes
lyx och påfärdighet mot
den gamle "Seben", eller
som Srensom i Sibbult

Öfvinge av Hjärös socken. Han
 var en stäende i sin höfvid.
 Han lärde ett par rita
 rognshöstar på Kristian-
 stad mårnads närgång
 under 1860-talet, och dera
 betalade han med 2000 Kr.,
 eller lika mycket som ett
 litet hemman under den
 tiden kostade. Han bruka-
 de också biljerna med att
 tända sina egoner med
 10 - kronor. Men det
 gick åt busarna även
 för den. Han blev för
 äldre och alldeles per-
 plet utfattig och fick till
 slut rycka från huset
 och barn i landet, till
 Amerika. Och där dog han
 också närgång under 1860-
 talet.

Pr. P.

Raloff Andersson hette
 en bärbröder i Skivåra under
 början av 1800-talet. Han var
 barmhjertig och en
 mäktig man. Som icke prä-
 tade varken den ene eller
 andre. Stor och stark var han
 och drog sig icke för att taga
 ett nappstap av det så
 gällde him själv.

Han hade en dräng som
 hette Knut. Jov kunde
 honom mycket väl emedan
 han sådermera tjänade i mitt
 föräldrahem i Hittarp. Den-
 ne kunde antala, att en
 gång skulle han skjuta
 prästen från Örkene kyrka
 efter att han där förättat
 gudstjänst. Denna socken
 var nämligen under bemäta

till anner till Glunäkra.
Då de kommit nägot söder
om Innaboda sprang det
ena hjulet av ryggen. Drögen
sprang av och satte åter på
det samma, men så rätt
som det var sprang det an-
nu en gång av. Prösten
blev nu arg: "Släng hjulet i
ryggen, befälde han. "Då
som rullar brönglet har
till att springa med till
Glunäkra. Det fick han ak-
så. Runt körde med tre
hjul till prästgården och
prösten manade gänget efter
anner på honom att köra
från."

"Spräng nu på hösta-
ren," sade han till drögen
då de kommit fram. Det
gjorde denne. Därefter sade

prösten till den osynlige: "Nu
kan du gå; men absta dig för
att komma igen en annan
gång ty då kan det somer-
ligen gå dig värre." I det-
samma fall arde tillgubbt
och det märktes tydligen att
någon hållit den uppe.

Roloff Anderson byggde
en prästgård. Under hans
till uppfördes även en ny
kyrka i Örkened. Det bevä-
rades av de gamla manarna
i min barndom, att arbetar-
na vid kyrkbygget voro
så rädda för prästen, att
då klockaren hängde ut
dennes rock, trodde de
han befann sig i nödheten,
ropade de deris på utan att
återvända.

L. P. n.

Glimåkra

Prosten Collin fick postu-
ratet för sin stora härdoms
skull. Han sade om honom
på sin tid att han var den
käraste präst i hela born-
traktet, och man trodde ännu
redes att han kunde prö-
bost, en gångse tis för
resten under den tiden, åt-
minstone bland befolk-
ningen i Glimåkratrakten,
som ansåg att det fanns
i alla en präst, som icke
kunde trollkonster
eller hade prötkonstboki.

Då prosten Collin
valdes till präst fick han
i alla mera än två riter.
Det var är de båda därnär
kyrkorundarna Bo i Kitting
och i i Skarp. Där för

bjöt han utom derra båda
grubbar på midvag den dag
han höll sin första predikson
i Kyrkan. Han sade där för
till dem, att han nogsomst
frustad att välkommen
till prästet som han ic-
ke, men han skulle väl i
framtiden försöka vinn
förtroende och göra sig om-
tyckt. Delvis gjorde han
utom detta, ehuru han
hade åtskilliga rätt så
egendomliga sidor. Men
var detta förhållandet
med hans barn, som gör
en viss tillkomman med
oss för närvarande och som vi
alla tyckte om. Men de blevo
präster annorstädes, ehuru
de ofta besökte Glimåkra.

- Lr. P.

25.

Under den tid prästen Cal-
hén var kyrkoherde i Glumåkra
fanns det en kommunister
förstodes som lütte Carsten
Danielsson. Denne blev sedan
kyrkoherde i Duråkra. Han
var en mysligt från och god-
tyktad man. Faderen hade
svårt rognmålare och den-
ne flathade med honom till
Glumåkra att av kommunis-
tern på gamla dagar hålla
sin försörjning. Danielsson
brutade jorden till Kloka-
regården och bodde även-
ledes i denna.

Gubben ville ofta gå
ut och vandra med falket, vil-
ket gjorde att drängarna
klagade hos kommunisten
som var en hjärtans beskedlig

man. "Vi får på lönglygt sätt
försöka att vinna honom där-
ifrån," sade denne, vilken icke
tyckte om att falket klaga-
de.

Et par dagar senare kom
gubben åter ut bland falket.
Som håll på att lägga om
någon hö. Han började nu
att på sedvanligt sätt stäm-
ma. En lång stund hade han
på sig och såg för örigt
rätt hatfull ut. Drängen,
som var mysligt stark, tog
honom i famnen, grepte
rocken om honom och bar
gubben på detta sätt upp
till gården. "Det säger jag
er far," sade han, "att en
gång i kommer ut på
vingen och vill leda arbe-
tet skall i gå detta sätt

heli hemmen. Nu ser i att jag är mäktig sätta katolsken i verloställighet. "Det betvivlade icke heller den gamle och i fortsättningen håll han sig därför borta.

Danielson var en "vårdt" präst. Och han predikade så, att det kom folk från alla håll och kanter för att höra på hans utläggningar. Hvilket torde det ha varit så mycket folk var sig i Glimåkra eller Örkeneby. Men som under hans tid. Även en del människor från grannordenaarna kommo till. Och då han predikade i Örkeneby var det ofta folk som kom från Målsåkra och Småland. Som prästen hade jag ofta att skjuta

honom. Gylde hade han blott en häst och då han varit ute med denne i sjukhuset dogen in. Nu hade han avtal med far att han skulle döra. Då det var först gudstjänst i Örkeneby, som under bemälda tid började klockan 8 på morgnen fringo vi köra från Glimåkra redan kl. 6.

En gång var det 1100 nattvardsgäster i Örkeneby kyrka. Och det var flera timmar att förätta nattvardsdeltagarna eller "be-akta dem", som man brukade säga. Då vi var fördiga fullades klockan en kvart i ett och kl. 1 skulle gudstjänsten förättas i Glimåkra. Det var smärreliga inget till att förlora. "Hur

skä' det nu gå med glimsk-
 raborna, min bror Hen;
 så' pastorn på hon satte
 sig nys. - Det stod nog gå
 bra, brorade jag, som lita-
 de på min rocke springer.
 Och undan gick det, så att
 pastorn på och på bajade
 till vid de branta backar-
 na och de svåra kirkarna.
 På de fem kvarten körde
 vi vägen och klockan två
 var vi framme. Folket
 hade taligt iantat. Från
 stad utanför. "Du får väl
 ändå ha en bit mat först,
 Carsten; så' hon. - Nej,
 det får du ha färdigt till
 klockan fyra när mässan
 är slut. Och därvid blev
 det. Men folket tyckte det
 var bra synd om honom och

frivillade sig än att ike pro-
 sten eller hans son, vilken bög-
 ge var hemma, trädde emel-
 lan. Men det gjorde de ike
 annat än som åhörare.

När Jonelsson håll
 sin arbetspredikan sam-
 håll har att något offer
 hade han ike under sin
 tjänstetid i glimskorna upp-
 tagit för egen räddning, men
 på grund av den långa
 flyttningen och därmed för-
 node nylottrader säga
 han ike göra, att de
 som hade råd därtill gä-
 något, men ingen skulle
 bevara det som ett tving.
 eller ge, om man ike gör-
 de detta av ett gott hjerta.
 Så var det bättre låta bli.
 emedan välsignelsen av gorn

säkerligen då komme att
utdeli. Men det blev somna-
ligen ett offer, var till man-
dri fönt hade sett maken
i Glinaåra kyrka. Och folk
var det från långt omkring
trakter i kyrkan den sö-
dagen. Och alla ville de ge
sin tribut. Gamla orkeslösa
och fattiga grannar hade
tolvskillingar och tiodal-
ingar och det kom ihel-
sa på seblar i offerstolen,
som slutligen blev så
full att "pickaren" (Kyr-
Norvaktaren) måste töm-
ma den.

Försumlingsbarnen kö-
de sedan hans flytt saker ända
till Barkåkra, så att den
flyttningen kostade honom
icke ett öre. Han fristod

hans arhällen han var. Men så
var han också en man, den där
levde som han lärde, en litet
vackrigt Arister, som en
god människa och framsk-
ende predikant. Men de, som
hört flytt saker åt honom
till Barkåkra sade att det
var till ett dåligt postat
han kommit.

Fr. P. n.

25.

Sedermera fanns det
en post i Glinaåra vid Korn
Paulson, som ärendes var
en mycket vackrigt
Arister och en god människa.
Även han hade varit sö-
dag en stor åhörare och
och även under hans tid gick
man ofta långa vägar för
att få höra Paulson predika.

Kyrkan var icke sållan alldeles prygfull av människor.

Denne dygliche predikant och präktiga människoras drabandes tidigt av sjukdom på att han dog jämförelsevis ung. Då han skulle fara till Lund för att undergå den operation, som sedermera ändade hans liv, bad han mig på nedresan till Orskov att ridas upp till Aude, och skaffa honom pengar. Jag gjorde detta. Under tiden inväntade han min ankomst på Moly gårdsgård, på att för sin med skjutets fara till Krosselunden och vidare med järnväg till Lund.

Vid återkomsten på

Aude, tog jag en farväl av den blide och vundringade prästmannen, vilken hade sig vilja på ett särskilt sätt tacka mig då han kom tillbaka. Men det blev han aldrig; tillfälle att göra. Efter det han undergitt operationen blev han snart mycket klen och då han om ett par veckor återvände till Skövde skedde det, som ett lik. Han hade skändats av läden i sitt bästa kall och borgen var allmän både i Skövde och i Kungälvskyrkan. Han hade förtat utrymme somhet vid sig icke enbart genom sina predikningar utan också genom sitt enkla väsen och älskvärdiga sätt.

L.-P.-n.

Långt tillbaka: tiden
 fanns det en präst: Glavin-
 åkra som kallades "her
 Paul". (Paul Mertsen) Denne
 var en konstfärdig figur,
 vilken fått pastoratet genom
 att rida ända till Stork-
 halen och begära det av
 Kord den 11te. Och denne
 sade till honom: "att ifall
 du kommer tillbaka
 innan söndag och sköter din
 gudstjänst utan missfall,
 så kan du fullnärmat bli
 det på torsdagen detta
 sades. Men på söndagen
 var her Paul i Glavinåkra
 på utsatt tid och missfall
 blev det icke. Han fick
 pastoratet och var präst där
 i många hundra år.

Her Paul hade många vän-
 ner och blund dem en afficer,
 som var boende i Örkeneds so-
 sten. Han försökte hindra
 prästen, så denne kom från
 sin Storkshalmstätt. Tröheten
 av Fornnaboda, där vägen
 går en mycket stor klök lög
 en stor klippa; där skulle
 officeren passa på her Paul
 och rida omkring honom, så
 att det skulle bli missfall
 i Glavinåkra. Han torde emell-
 lertid icke ha berättat att
 prästen hade en så rosnad
 fart som han hade. Det var
 sig icke bättre till än att
 befälspersonen blev grädd
 enkligaste nedriden: "Drag
 åt h-c!" skrek benken,
 där han låg på marken
 och kravlade efter kull-

ridningen. "Nej det är
allt bäst du gör beger dig
dit". sade han Paul. "Ty
jag skall till Glumätra och
predika. Och då kom frö-
nen att motparten icke
tagit stöda fortsatte
hon som en stormvind vi-
dare. Från Kom hon och
postverket fick han.

Fr. P. M.

27.

Under den tid han Paul
var kyrkoherde i Glumätra ra-
ode sina brög. Utöf-
ningen förkommer allt som af-
tost. Vid en för tiden utskif-
ning blev kyrkoherden för-
lojd att antingen släpa till
drängen eller klockaren att
gå ut i bröget. Han hade

att välja mellan en av dessa.
"Ja, då väljer jag klockaren, sa-
rade han. "Sjunga som jag
själv, men brösa jorden
en som förmår jag icke." "Ja
fick klockaren ge sig ut i
bröget under det att drängen
fick stanna hemma.

Fr. P. M.

28

Snarphämnerna gräsa-
de alldeles förfärligt i Glum-
ätra under den tid Paul
var kyrkoherde där. De
rörde oron i prästgården.
En gång togo de honom då
han satte vid sin aftonmal-
tid, i släppet, och släpa-
de på detta sätt ut honom
från gården. Detta skedde i
hustruns åsyn. Men icke
nog med detta utan när

de sål fäto ut honom på
denna bundo de honom mel-
lan ett par höstar och fick kon-
sen under vattens löp
springa den fyra mil långa
vägen till Kristianstad. Där
han insattes på förtriningen
sen fördes han Paul över
till Danmark och Glumåken
hade icke på flera år någon
präst. Där och där red
prästen i Orskov dit upp
för att predika, men det
var icke så ofta detta sked-
de. Trallabockarna, som
äro belägna på präst-
gårdens ägor vor den plats.
Där snapphånarna upphöllo sig. Uggla. Per tygm-
aristade hela trakten där
omkring.

— L. P.

Ud Glumåken har alltid
orkensbarnen varit belägen,
men för många herrans är
den förens det ett bespell vid
Svindrast, vorut i försam-
lingen. Detta begynnades ge-
mensamt både av Glum-
åken och Ölsnedes försam-
ling. Man hade ingen kyr-
ka under den tiden i den
slunde. Den bestod av stö-
ra och vidlyftiga stöps-
monier.

På Glumåken präst-
gårds område, nägot nord-
ost om kyrkan ligger en
rätt så hög backe. Den
bollsades av de gamla för
Bockboken och prästas
om, att det var meningen
att man där skulle uppför-
a kyrkan. Detta blev

emellertid icke av enedontad-
 hen i de närbelägna Trallaboc-
 karna därför hade hinder i
 vägen. De bestod av vanligen
 det ena stenblocket efter det
 andra emat kyrkbyggnad-
 en så att dessa icke kunde
 fortsätta. Då helgade nästan
 ett nytt område, och det
 var där den nuvarande
 kyrkan är belägen. Där
 finns de sedan vara i fred.
 Men man utpekar en hel
 del stenar här och där på
 platser, som man utpekar
 att trallen skola ha kostat
 emat det förstnämnda
 kyrkbygget.

Den kyrkan, som då
 uppfördes, stod sedan kvar
 ända tills 1830-talet då man
 för var bände i Kithaap. Då

byggdes den nya. Alla bönder-
 na hade då att göra bördor och
 torpsarna skulle göra dagverken.
 Men hur man än gick till väga
 och hur sparsam man än var
 tröt kyrkobesöraren och arbe-
 tet måste avstanna inuom
 tornet blev uppfört. Det
 finnes därför ingen torps-
 ra på Shimakira kyrka. Taket
 är fullkomligt antecknat
 i detta och i detta avse-
 de torde kyrkan vara all-
 deles enastående i sitt slag
 i hela röt land.

Gr. P-n.

30

Shimakira

Det finnes en görd i Len-
 ap som kallas Sjunnos. Or-
 saken till denna benämning
 skall grunda sig på en löst
 märkelig händelse, som de gam-

ha i tankten ofta brukade att
tala om. Fri många är seden
skall en lusten, som var böen-
de i går den ha fått icke mind-
re än sju böen på en och
samma gång. De var icke
större än att de alla sju
kunde löggas på en tallrik.
Sedemera blev gården orke-
ra kallad "Sjunnas" och det
heter den än den dag som i
dag är.

L. P.

17/5 23.

31.

Fri många är en farne
det en bonde i Eskeröd av
Ljunäkra församling som hette
Per. Det var min farfar.
Han var icke stor, men han
var "stall", riktan tillstjörk
som lång, och sådes det om
honom, att han var den

starkaste mannen i hela orten.
Vad ett tillfälle då han va-
rit körande med ett slättkyrka
med "fjäl" (bröder) som han
förlä ett ställe, där man var
sysselsatt med att plöcka po-
tatis. "Vad ska vi ha för
på mycket potatis jag kan
böia?" frågade Per bonden
som gick där bland gräta-
tisplöckarna. "Då" ska
du kunna få för ett par
honor, förklarade bonden,
som mötteade var man och
då vid farne att han torde
vil icke verka med så många.

Per betraktade en på
vingen stående potatisbista,
som var så gott som full.
"På tages jag vil denna," sade
han. Därmed fattade han
tag i kistan och bar den bort

till sin vagn, där hon tönde
ut dem i denna. "Håll i ro
gärde borden. Teke ska du
taga all denna potatis?"
"Har jag inte bört säga
att jag skade böja?" fråga-
de Per. - Jo, det måste
hon medgiva. Hon tog e-
mellertid inte alla, emed-
an hon hade ingen plats att
gåra av med dem. Men hon
tog vad vagnen kunde rum-
ma. Och med dem körde
hon i väg mot hemmet.
Härred Per. som hon
gemenligen kallades, var så
starkt att när de tröskat
och skulle "måla upp logen"
tog hon en tunnsvick med
såd ^{under} tvärderna armer och
var den upp på sidestof-
fet.

Den stora stora kropp-
starka behåll Per ändå in i
älderdomen. Jag minns sär-
skilt en gång, då hon var
över 80 år, att drängen varit
i stogen efter timmersta-
kar. Den ena karran gick
svinder och drängen grände i
all sin tanklöshet från kös-
karna och lät karran stå
särskilt på vägen. Far-
far, som som vandra-
de framåt denna, fick syn
på detta och flyttade he-
la korset åt sidan. Där-
vid lyfte hon först den ena
och så den andra karran.
"Du ska väl inte sätta vagn-
en mitt på vägen, förskä-
made hon vid hemkomsten.
"Jag måste flytta den undan så
jag gick förbi."

Per Persson
Åreström 4/23.

Slutboken Vi brände mycket bränn-
vin i mitt föreläsarens då
jag väntade upp och det fanns
overändels alltid en tunn
sändant på lager. om icke
två. Utegrigars hade alltid
brännvinsbrännningen om
hond och förbrände att be-
träda henne i detta arbete.
Huskelorsbrännningen var
ännu tilläten, churen den
svart var blev avskaffad.
Man hade också rätt att
sälja av voren till vilken
som inskade köpa. Det
fanns en gulbe beende i
närheten, som gemenligen
gick under beörningarna
"Danke Kristian", emedan
hon var född i Danmark.
Det var icke länge emellan.

Om hon var sugen. "Åh, här
nu i så här. Sälj mig ett
halstopp brännvin i dag. Det
grinde hon. Hon tog en sug-
hövert och drog till sig så
att den på dess mitt befint-
liga kulan blev full. Sedan
dröpte hon ned detta i
den flaskan, som Kristians
eller de andra gubbarna i
trakten nedförde, så att
denna blev full. Ett halstopp
brännvin under den
tiden kostade icke mera än
tre skilling, så man sålde
så där till hemmofolk.
Under en lång tid var priset
toto skilling per konn. Sedan
gick det upp till seltan skil-
ling och slutligen vid tiden för
huskelorsbrännningens avskaf-
fande till 3 daler.

För många år sen fanns
det en präst i Glinaåkra församling vid namn Roloff Andersson, som var förfärligt stark. Han var också en regent av skarptrog. Det var sannoligen icke gott att vara obekant med honom. Och han använde sig gärna av kängan.

Vid den tiden fanns det en ritordsgosse, som var boende i Grenå. Han var stor och stark även han och kände icke heller prästen mera än han var tvungen till. Och som det alltid är som att två stora ha drött att rymmas i samma gräs, var det icke långt emellan, som de sammandrabbade. För för brukade

tala om att vid ett tillfälle då prästen skulle gå till kyrkan att förattamnas, skulle han ritordsgossen möta honom vid dörrarna. De kommo nu i dels om en sak. Prästen blev arg, rev av sig kragen och kappan, som han hade på gäddgärdet. "Då ligger prästen i sved. Han i men här har du mannen." Och så flög de ihop som två argtyskar. Hjärtarna röko omkring och det hela slutade med att prästen kastade mot ständaren i sin äng. Därefter gick han i kyrkan precis som ingenting varit.

Bohly
C. Bohly

Man säger att det icke
finns språket till. Men det
är då rikt och sant att
så är förhållandet. Fri
gräns har jag varit ut-
satt för detta. Stämde
en som jag själv kommer
i hög. Den ena gänget
var då jag gick och löste
för prästen. Det var också
söräkning nere i sjön,
som låg i närheten av den
gård i vilken vi bodde.
Jag var också på väg att
gå på dit ned, emedan jag
visste de skulle ha roligt
där på aftonen. Men när
förbjöd detta, anseende
att det icke passade för
en lösflicka att springa
på dans. Men när det var

gick jag i alla fall. När
jag kom i trappuppgång
var det emellertid, som om
en stor svart arm ströcks
ut emot mig. Det brann
ljus i trappan och jag såg
det så tydligt jag nog-
sin kunde. Detta tog jag
för ett tecken att jag icke
skulle gå på Stordkonö-
jet. Försväret vände jag
om. Man hade emellertid
haft det mycket uppslag-
nit i detta och dansat
i flera timmar. Och detta
resulterade i att prästen
som var mycket sträng,
skickade hem två lösflic-
kor, som varit ned. Det
var alltså en varning för
mig att bli hemma.

- En Karin Hansen
Bohly 20/5 23.

35.

Breda om

Ö. Höinge 4^{de}

Under min barndom hade vi en jungfru, som var mycket duktig och mycket omtyckt. Snå fick hon järnkuren inflammation. Under flera dagar låg hon sjuk, medan man hade isblåsa och dylikt på henne. Men det hjälpte icke utan slutligen kom dödens anslag. Hon avled under stora plågor och stod sedan lik i ett av rummen i mitt hem tills det var tid att hon skulle begravas.

Efter det att begravningen ägt rum kunde vi flickor emellertid ofta om kvällarna höra henne gå genom rummen och mer än en gång glände

vi kom oss så, att vi ropade henne vid rummet. Det var precis som om hon varit där, varande chunn hon icke syntes.

36

Ö. Höinge 4^{de}

På en Ko skulle Höyras första gång efter det att hon blivit skulld påtröskt. Den höyras en kniv eller något annat eggjärn, som hon fick höyra öfver. Detta skulle bidraga till att hon blivit befriad från tralldom. Ingen skulle sedan kunna dränna hennes mjölk.

Pa Persson

Frederik 22/5.

37

Ö. Höinge

ett kreatur, som döpts vid en munkens eller munkens

skulle vid hemkomsten leds
tre gånger runt en jird-
fast sten, detta skulle ske
motsols. I fall man gjorde
detta skulle djuret kom-
ma att trivas på sitt
nya ställe och detta var
jfr synnerligen viktigt.
Jfr

38

O. Hänge På man varit borta
med en ko på betäckning
av tjur, skulle repet
med vilket man lett detta
sitte krav om hornen
tills påföljande dag. I
fall man dessfirinnan
tog bort detta blev hon
icke dräktig.

Vidare skulle man akta
sig på att Krån på hemmet
allt på fort eller bräcka

med henne så att hon var be-
orörlig att leda. Skedde detta
så kunde man befrukta att
det blev till ringen nyfä.
Jfr

39

O. Hänge

På det att den nyfäde
kalven skulle bli vid liv
hade man att föra den
med bakdelen först in genom
den kätte den skulle för-
varas i. Annars kunde
man frukta för att den
skulle gå runt.

Den sista dagen
kon mjälkades innan hon
sintes, gjorde detta på
en krall skulle hon kom-
ma att kalva under dagen.
Vilket jfr alltid var en
frödel.
Jfr

Under min bondom var det en stor plägsel i knitstuf att man hade pingstbrudet var pingstafton, som detta skedd. Man brukade samlas på en gård i byn, som gemenligen kallades Långmässa - Juhusas, där våra stormföreläsnar levat och som då innehades av min morbror John. Där brukade man bruden, som försigs med J. K. "la" ett stort långt bord i olika färger, vilken fördes ut som en argeint. så att de fladdrade i den omkring för vinden, då hon gick. Sedan tog de hela ungdomsbror med musik i Spetsen upp till

Där trakterades de närmaste ungdomarna med mjölk och smörgåsar samt röjel. Bruden annat smält och gatt. Klappet hade ännu icke kommit så i bruk att det var vanligt. Man brukade emellertid dricka av hjörtsats lukt och gammal under så gatt som hela natten. Den sista gången jag var med på denna sorts röjel var under bröjen av 1850-talet. Då var Svarta Kristinas blua pingstbrud. Hon var oronligt vacker och Koras alldeles enhälligt. Efter bord upplände man med denna sorts förlustelse, som annars föreläsnar: hätt, kops socken röjel är. En av

orönkerna till detta upp-
hörande var den, att präst-
arna i byn brukade att kal-
la den flickan, som var
brud för prästbrud och de-
ta gjorde att till slut var
det ingen som ville vara
detta. Men de första gån-
garna jag var med beträk-
tades det rent av som en
skam att förvägra bli präst-
brud om man därtill blev
krönt. Och ingen sade hel-
ler något om detta. Det
var ett par av Sjöplacka-
söns flickor, som under
mina barndom var präst-
brudar.

— Mor Agda Persson
Smittslip. 23 23.
5

41

Smittslip

Julgrön hade de ej i min
barndom, men så julbroror,
som man gjorde av kalmar och
knäpde i taket. Under 1860-
talet brukade man att rätta
mycket post in julbroror
bestående av äpple och nätt.
Samt avjehanda smätt och
gott. Detta skedde meren-
dels julaften och gällde det
så att toga fatt den som
postade in dessa. Delvis
saw man detta som ett skämt
och ibland innehålls de
inpostade paketen inget-
ting annat än papper;
ibland innehålls de saker
av den mest fantastiska
art, ibland var det för att
bli i tillfälle driva gyskel
med folk. Lyckades man

på tog i nägon, som brände
dorta in sådana branta
brides den i triumf in i
stugan för att trakteras.
Men det ansågs vara en
så att komma undan
så att ingen upptäckt
skedde. /

Jo

42.

Majstämman ha de haft i
huntslof så länge jag kan
minnas. Och när jag
är ättis. Under min
barndom och ungdom hade
de den på det norra om
Getabergens belägrade Gre-
niska kår, där man
omklades från vitt strilka
håll, där reste man maj-
stämman och där dansade
man. Under hela mid-

sommaraftnens eftermiddag
brände småflidorna spriga
omkring på ångorna för
att plörsa blommor och gräs
att användas vid brisbind-
ningen. Så kom de sto-
ra flidorna sommar på
en. för att binda ihop
detta till kranor och
girlunder och så på hvil-
ken komms präkarna
för att resa majstämman,
vilket vartigstis skedde
under stort jubel, stöjan-
de, skrattande och hur-
rande, så att det hördes
rida omkring.

huntslofs ungdom,
delvis också Getabergens
brände att resa på den
på "jona mark", en halv
fjärding väg norr om byn.

Jär man hade en dansings-
plats. Sällan hade man spel-
man. Det var att sjunga
till dansen. Under senare
år var "Ludvig" där någon
gång och spelade. Det var
en berömd spelman boende
i Getakeerna. Harbergarna,
andra spelmän i samma
socken, syntes dock mot
alltid i östades-

Med Arde Perren
- Luitlöf

43

Kialby en Fältmarskalken Toll.
Villand ^{bel} som var boende på Böck-
skog, tillhörde icke de
renhöriga. Han höll med
lystaf 18 År efter det
att denne förklarats ar-
satt. Det låg ett fort
under en längre tid vid

Valje under den tid han var
boende på Böckskog. Under
samma tid var hela bygden
för anledning öfverrinnat
med tiggarsörningar, som
gingo omkring och ville ha
gävar, för sådan. Klädd
i rött liv och grön björkel,
kom en gång till minnen.
För smeden Ekshult i Fjäl-
ketas. Han hade symmetri-
gen fina drag och fina hän-
der. En anson, som var
klädd på liknande sätt
och bägge slops de för var
man tyckte om att kungen
var arsatt och att det var
för gallet att icke hämta
honom tillbaka. Han för-
stod då att det var för
klädda officerare, emed-
an man ofta utteltid sig

den stuybsa ombordig åton-
frå Bvilsboberg. Men kalla-
de den orbon från "Fallens
Tiggarbörningar". Efter
det att forttyget liggat där
en tid, så att det började
bli obsterat lyftade
det åter ombord och frö-
orn. Men med detta
fröorn orbon samt idigt
alla körningarna, varför
man förstod att de hade
hemma där.

— N. J. Ek Västaby
24/523.

44.

V. Ginge till källan är blottad i nä-
heten av blottad i nä-
Kungskällan. De gamla upp-
gärd att denna fått sitt
namn därav att en Kung
skulle ha druckit ur densamma.

ma och att detta varit en
orsak till dess namn. Denna
Källa besiktades emellertid
den äldre tiden av en hel del
människor. Den under midnatt
nattens stund skulle dricka av
dess vatten, allt under tro på,
att de därigenom skulle bli
friska under det kommande
året, då med håll man på an-
na om sin boudoir.

— Anti G. Sören
Västaby 1923.

45.

Malby om
C. Ginge

Det finns en bock i
Lunnon, som av de gamla
kallades Tutarabocken. Den
är belägen i staden mitt i
byn och har sitt namn där-
av att äldre människor bruk-
ade stå på denna på
hon tatarde i byghornet.

för att kalla bönderna som
 kom till stämman eller
 äldermansgille. Den 1 maj
 hade man det senare. Den
 dagen var det dock icke äl-
 dermannen som blöte, utan
 hans "dörr", eller med andra
 ord den, som stod i tur
 att emottaga äldermans-
 skapet under det kom-
 mende året. Man hade
 under närmast föregående
 år gitt med älderman-
 nen en gåva i månaden
 så de skulle syna sten-
 stenarna så att dessa var
 satta. I summan var
 sammanlagt till majgillet
 den 1 maj skulle man
 naturligtvis syna alla grä-
 desgränder, vägar och bror
 så att dessa var i lagligt

skick och fick var och en
 dem. Som i detta fallet
 brist, ersätta böter. Sen
 sammanlades man till ett gille,
 och därtill ett sändout som
 stod i mantal. Man drick
 mycket vid dessa gillen.
 Alla bönderna i Lunnom
 var under den tiden prä-
 sebönder under Vornäs-
 ledon. Bäste man hela
 byn och delade upp de oli-
 ka gränderna. Så att var
 och en fick vad han skade
 betala.

Johanna Olsson
 Lunnom 68 år $\frac{28}{5}$ 23.

46.

Bohysen

Det finns en hög sten
 i Lunnom, som under senare
 är blivit kända som affe-
 stenar. Som barn har jag

ofta brukt blor på dessa
stenar och trodde vi att
det var trall, som tvingat
dessa hidor. Ofta brukt
av att med halmbäsa suga
ratten ur dessa hidor. De
gamla brukt säga att
det finns trall under
de stora stenarna och
att på en av dessa skulle
ligga en guld eller sil-
verkä. Huvudsaken var
blott att i rätt tid kom-
ma åt den. Mera även
var rädd att gå fri-
den efter det mirket
infallit. Dock hörde det
att en och annan smög sig
dit för att med det ratten.
Som där smulats, trötta
kört sina vitor.

Ja.

47.

Medan Bloss var det gullom
i trakten av Linnomun-
den min beredning. De
höllo merendels till dels
myr i Norge, där en
kontinuerare sådes springa
sägeringen från i röheten
av Dalbrötter, dels ort
i röheten av Kivalls,
där man ofta såg dem ly-
sa kvällarna. Därifrån
fors de sedan söder om
begränsat mot de i
röheten av Helgä be-
kända Tringbokarna,
där en del dälighet i
gamla tiden uppehållit
sig. Jag såg dem många
gångar som stora arlönga
ljus for från öra vingar.

Ja.

48.

Brakey an

Under min barndom
brutade vi användas oss
av trandampor vid den dy-
liga belysningen. Morbr-
orde på sommaren att
sunda vassrör, som växte
i rumpiga och låglänta
trakter. Hon stack sedan
med dem i lampor och
den vita mängden, som var
i samma rös drog aldrig
till sig och brann. Det
var ett "mörkare" och
"rafarigt" (belovant) sätt
att få ljus. Lamporna
sigg ut som de kakfr-
mar man under den tiden
använde sig av. I denna
stack man sedan ner ett
blekrör, i vilket mängden
av vassen infördes, ifall

man icke besögnade sig
av den på det sätt, som för-
ut blivit anfört. Mången
brutade man icke sällan
att torva i kakrynen.
Jo

49.

När Jäflorva John
hade Pettersberg vid Brakey
var man och jag boende
där. Då som Matthe Jäger
var där en gång och var all-
deles besatt med blåsor i
hela kroppen, som han hade
rälsat ut för i rådet. "Det
är "älsblöst" du har fått, sa-
de man till henne, men
det ska snart vara bätat
ifall du vill lyda ~~det~~ mitt
råd." Och det ville hon na-
turligtvis göra, stadens
anmärkan, som hade en

fröfärdig. Islända är hela
kroppen. "Var skon' jag
då gör?" fröjades Inger.
"Ja, du" min. "du skon"
har nu bristat av fruktbar-
ronde träd, och litetäl-
ronärer. Men behövs
det idst. Älskare är
en sorts mossor. Som växer
på ångor och sombrama-
ser. Denna skon' var
bra till litet av vrid

Men gick med det-
samma ut på de vä-
belägna Söskaren. Jag
brät hon av tre kristen
av vrida tre fruktbar-
ronde träd, samt äls-
kare. Som hon plorade
på ångor. Med detta
iökade hon sedan Inger.
Kuren på hon henne väl.

och då hon som tillbe-
ken om ett par dagar var
det för att tulla mer för
hjälp. ty då var hon näs-
tan alldeles bra.

50.

80.

Början

"Sanktans källa" (S. t. Hous
källa) i Lunnom var alltid
under min ungdom källa
i ära. Byggnaden sände
för att den var väl uppre-
sat och en träs boga för
förmis vid densamma.
För hade man brukt att
samlas där S. t. Hous efter,
men i min ungdom var
denna sällsamma upphörd.
Men när norra byn
ville ha gott dricksvatten
brukt man alltid att
hämta detta där.

90.

Proby an

På lördag bruderna i
 Lunnar var förlobrin-
 der under Lunnar och både
 den stora utmärken varat
 med Hittarpe gemensam
 brude de alltid att ha
 gemensam förälskade. Det
 var merendels en små-
 länningssyfte. Han hade
 ett bockhorn och tuta i.
 Då man på rören klippste
 fören, klippste man
 också ett märke på den
 i rören. Då han på
 bruderna kom hem med
 dem brude i de frä-
 sta grängerna hjälpa
 honom då att veta och
 ett kom dit det skulle.
 men då de väl sprungit
 några grängar påkavade

dit ar sig själva
 Då man klippste dessa
 djur frästa gräng på bete
 brude man att lägga hal
 och bröder vid tröskeln,
 så att de frägs horra öns
 dessa. Detta skulle skydda
 dem för att bli tognar av
 rören, även som för dåliga
 människors klatsch.
 Ett annat medel, som
 del använde sig av, var
 att på Valbadas (Valbys
 mörkors) någon in-
 van salen var ynglingen
 tagen fören, ett och ett
 genom en bringesel. Detta
 ansågs framförallt skydda
 dem för onda människors
 daka andor.

— jo

Braby an
 C. Hönge mestorps hade jag en gång
 varit uppe på hemmings-
 rum och kom sent hem.
 Klockan var mellan 1 och 2
 på natten. Mörkt var det
 och regnade gjorde det.
 Just som jag kom vid
 mögelgraven hyste det
 till på storhet, att jag
 riktigt hajade till.

Jag förstod att det var
 något konstigt med detta.
 Ljuset stod alldeles stillt
 och hyste med ett blåvitt
 sken. Jag ryste icke och
 jag skulle tro, men gick
 in och lade mig.

Följande dag mta.
 hade jag brändels för tor-
 grusbrukarna vid gården

och berättade dess, att i
 former tiden hade lundvågen
 gått förbi gården och en
 person blivit mördad just
 i den backen, där mögelgra-
 ven upptogs, och att detta
 var en orsak till dessa spö-
 kenier, som roendaper-
 son på gården brände till.
 Jag var emellertid upform
 men där och hade aldrig
 hört dem uttalas.

H. Måden, Braby
 1/6 23.

Braby an
 Det var emellertid icke
 allena vid Mögelgravs-
 sten i Hemmetorps som det
 spökarde, utan även på
 flera andra ställen hade man
 märkt till dålighet. På
 Hemmetorps gård brukade

det nattligt uppenbar
sig språken. Heland om
nätterna kunde man höra
hur det tussade på
vindens och slog ned drö-
marna alldeles besatt.
Jag hade en kort stignat
inspektören till Dröley.
Där kom vi på kalas
och det var först bortat
trå på natten, som vi
avslände hem. Just som
jag håll på att öppna
från hästarna slags por-
tarna till gården var
med en fröförlig skrall
och hästarna blevo så
störande att de hade
vår sprungit från mig.
Jag hade fått några syn
under besöket i Dröley
varför jag icke var precis

så rädd av mig. Därför skyn-
dade jag bort till porten, men
såg ingenting. Språket var
det. Så mycket fick jag klät
för mig, och det tror jag
fortfarande den dag som
då är -

54.

Dröley om Det finnes vid Njura
en kulle egentligen kallad
Halenabullen, som är syn-
nerligen märkvärdig. De
gamla kallas alltid före
att det var vägt på
den bullen. Vid ett till-
fälle då jag plöjde på
samma kulle, som är
odlad, fann jag där en
kärva av flinta och min
bror fann en annan gång,
ändades vid plöjning.

Skat.

Ävenledes en nya dösta-
des. Mitt emat ligger
en hög kulle kallas Kit-
tens Klint och påstas
att att en stoatt där
skall vara nedatt. I
denna hög brulade de
gamla ofta & lysa lysen
och vintertiden hade
ann många gång sett
drakar sväva ut i luften
och flyga här och där
i springliggande trakter.

De.

55.

Skat. om
O. Skat. ad

I Kvitlinge var det för-
vanligt att de brulades
till äldermansgille den 1
maj, och bröjde man
och merendels vid 8-tiden
på morgnen. Då man

syndade gäddesgäddarna
och sig efter så att alla
bror, som levde ut till de
stora ångarna, var redan
börigen utlagda. Även
stenstenarna blevo på det
mygggrunade iersloda
och alla de som icke hade
sitt i ordning, blevo bät-
fälda.

Person majgillen
gäddarna ämnar. Det är blott
den stilsuaden, att med
synerna har man upphört.
och att gillena börja på
på en. Vid 2-tiden blä-
ser äldermannen i den stora
keglaren och då ha gubbar-
na att komma tillsam-
mans för att titta genom
räkenskogarna, äta och dricka.

Från majgillen
J. P. Nilson
14/6 23.

9 /
 Gärte an. Särnn för trettio i
 Ö. Gärte an. fortis är sedan var det stäli-
 gen vanligt, att de fattiga
 i 12 ritlinge rate skulle
 gå omkring gårdarna
 emellan att åtränga un-
 derstas. De medförde då
 en bräda, var alla brö-
 dernas namn var in-
 skurna - "Stachalebrödni"
 eller "Stachalefjälén"
 kallad. För stor i den
 ordning de skulle gå och
 hade de sedan att vista
 ett visst antal dagar på
 varje ställe, berende
 på dettas storlek. Hade
 uppehållet hjälpte de till
 med arbete i fall de orkade
 med sådant.

ga

Gärte an. Under år 1868 hade man
 ett sådant år, att den, som då
 var med glömmet det aldrig.
 Det var så stort, att för det
 orden såddes tills den skulle
 störas. Korn icke växt
 regn. Och då som man
 lätt förstå var störsen
 skulle bli. Med vintersä-
 den gick det noglunda
 an, ehuru den blev svag
 även den. Men vårsäden
 kunde ork korn, var ar så-
 dan beskafterhet, att den
 nograde i jnli och man
 frukt växa ihop den med
 handdriva, emedan den
 icke kunde bindas. Och nä-
 gon bärna var det icke i
 densamma. Man ryckte
 upp den med rötter.

I Ghinātorra socken. där
gick då varken de. vinn-
nade potatisen alldeles
bort. Men längre fram
på hösten efter det att
regn hade kommit. blev
nya potatisen skörda.
Skörden grönstrade på
mycket ork + mitten av novem-
ber kunde man tock vare
det varken hösttiden
som var räddande. Skörden
en rätt så god potatis
skörd.

Den gång man fick
var mycket där att mala.
Påloorn, som då var priset
där, satte i gång så att
man fick sig ett lån, så
att man kunde börja en del
såd från Åhus. Denna
snitte man köra dit att ar-

beanta med skjutts.

Som beris för hurentot
det var bör jag tala om.
att i Rönneby, där gick
då tjönade, fanns en
äng, där man under van-
liga årsmål fick vada
långt över bränna där
man slog gräst, som
därefter frislades upp
på land att torka. Men
det året behövde man
icke vada vid slätten, ej
heller böja gräst däri-
från. Man kunde torka det
ute på ängen samt stoc-
ka det där ork jömrål
böja i denna, vilket
ingen vid gården mindes
någon sin hade skett.

Niklas Svensson Frönnings

Brady
O. George

Pattaskebränningsen var

ämnad i gräng under min
bonden. Här i träskten
kommer merendels pottas-
kebrännare från Västra
Götaland och från Östergöt-
land för att framställa den-
na vara. Man grävde en
grav inte för ett långt
ställe i Norga. Den var
var 2 alnar lång och 1 aln
bred. I denna grav hade
de sedon ned bakstorkar,
två i tre på en gräng
och var dessan i allmän-
het rätt så tyckta och
bestanta. De skulle vara
gröna då de lades ned.
Under dessa brände man
en att elda. Allt efter
som de kallades skulle

man pata ikland dem. Då
föll askan av dem. Eldningen
gick både dag och natt.
Under storkarna brände
man ha en plåt, på vilken
askan samlades. Under
samma plåt eldade man
sedemera en till tills askan
blev vad man kallade
askcinera, varefter den
fördes till städerna att
försäljas. Där såldes den
efter mätning.

Under resorna nedåt
Hälsne såldes emellertid
mycket pottaske jämväl
på landsbygden. Detta
skedde efter mätning och be-
stämde man för en försäl-
jaren var en släppa pott-
aska kortare, vilket van-
ligtvis var rätt så olika.

Först det arbete och berrn
man hade vid dess fram-
ställning var den i allmän-
het icke så dyr.

Under min boudon
hade vi på Slättarp en
dröj, som både omkring
på slätten en hel vecka med
nattarna i detta åt en
nattaskebrunnare från
våstra Göttinge körad.

— Jöns Klemmedson

Slättarp 11/6 22.

4

59.

Arbete om Jöns Lög uti på röj-
na mycket under min bou-
don och ungdom. Vi körd
till Åhus och Sölvesborg
med brunnin och städer.
Det var våra närmaste kam-
platser och till böjceden
en det omkring fem mil.

Men vi hade merendels
bra höstar och en oftast flus
i sällsörge så att det gick
i allmänhet rätt så roligt
undant. Då vi körd tilldes
en bouda platsen med loss br.
brade vi köra på en. den
en orgen. Sedan körd vi
hela den natten, för att kom-
ma igen påföljande dags
afton. Det var mycket
naturligt, men ibland bruka-
de vi låta höstarna gå av
sitt själva och vilade oss
på lossen. Allt det gick
bra utan att något miss-
öde inträffade. Gästgäver-
gårdarna besöktes. Först
hade vi då blivande bröke.
Då vi körd ett tog på
Krällev. Sen kom vi
från till Gjalkeinge

frampå morgnadsboken.
 Då var det att taga in
 sol och för kaffe och
 brännvin att värma upp
 sig med. Om sommaren
 gick det väl an med den
 skjutstolen, men om vin-
 tern var de många gå-
 ngar olyckliga, helt
 som det hände till att
 man begär sig i ryggen
 bakåta eller rock. Det
 var blott äldre personer
 som hade detta. Vinn-
 darna räknade det för
 en skam att behöva gå-
 na dylika plagg och
 den som hade vant sig
 på att säga vara en
 riktig mes.

90-

58.

Bråk som Krikenedonet kallades det
 första nedonet i "Krikenä-
 moden", som var mors namn.
 Det första mytet i denna
 mönad kallades alltid an-
 de gamla för "Krikenedonet".
 Man hade en del iakttagelser
 att göra i samband med
 detta, men vad var det var
 kan jag alldeles glömt bort.

91-

59.

Bråk som

Friske var en sak, som
 kom mycket till använd-
 ning inom tändstickor
 och svavelstickor var komna
 i bruk. Detta erhöles på
 en sätt, att när man köp-
 per bokstift var det en del
 äldre sådana, som var i-
 hälliga. I dessa hål var det

merendels fullt med
förmultnade trädsten. Det
var fröske som man då
erhöll. Det bästa av detta
var en sort, som hade
lilsblut med brunn och
av de gamla gemenskapen
gick under benämningen
"tinne". Detta ansågs vara
synnerligen eldfärgt och
då man tände dylikt tin-
ne. Kunde det hålla
eld en lång stund utan
att släckas. Man brukade
riva det ena som
det andra av detta fröske
på ett rengjort, så att
det blev tillräckligt
fint. Då man med jär-
net slog på flintan flögo
gnistarna ned och antände
frösket, som nu började

smälta och ryka. Då gällde
det att stanna sig med an-
tändningen innan det åter
släcknade. Man brukade
att ställa ned en torv-
sticka i fröskelådan efter
det att det togit eld i den
na. Sådana stickor hade
man alltid till torvbrenn
över spisen.

Det var ärendes
vanligt att man här uppe
från Storgökyrden brukade
färdas ned på slätten att såja
fröske. Det var icke van-
ligt det bortade. Men ha-
de man ett loss bra så-
dant med sig hade man
i alla fall några koror
i vilka fri herrniet. Och det
råkade man med under
den tiden. — Jo.

Braby en

Bloss och lyktensinn
 har jag sett många i min-
 nar. En natt skulle jag
 ut på Skjuts vid den
 klubbställe, som är belägen
 mitt emellan Braby station.
 Det är många år sedan
 och långt innan järnvägen
 kom till. Då jag ködde
 över åkern där på väg
 upp emellan Krögerlund
 berättade det blossa all-
 deles förförligt i min
 närhet. Slutligen för
 lyktensinnaren i väg ned-
 åt åkrarna mot Mon-
 rågården. Helst var
 jagst rent, ibland all-
 deles avlångt. Men var
 sig jag eller höstarna mis-
 skar illa. — J. J.

Braby en

Skjutsförhållandena
 var för oss bönder: Ordeytrick-
 ten rätt så betungande. Alla
 de bönder i Ordey och luitdöps
 socknar, som var belagda
 inom halvunitsgränsen för
 Ordey göstgävergörd, var
 Skjutsstodiga. De övriga
 hade att upprätthålla krona-
 skjutsen eller köra för kungen,
 frägnar, landshövdingen och
 andra, som skulle ha Skjuts
 gratis. Det var en fjortan-
 de dag, som Ordey hade
 Skjutsstodighet och luitdöps
 till vilket område Lunnar
 också hörde, var fjortan-
 Skjutsrättaren eller köllkar-
 len, som hon gemensamt kal-
 lades, kom alltid hem att
 buda i den görd, som den

dagen hade Skjutsstyg-
 dighet. Denna gide i ten
 och ordning. Men ibland
 var det flera, som utkal-
 lades en och samma dag,
 varför man icke under de
 fjorton dagar man hade
 skjutsstygldighet kunde
 vara borta med hästarna.
 Vid den tid riksdags-
mörenden skulldes resa upp
 till Stockholm hade vi att
 hålla ett halvt dyggs
 på gästgivaregården så
 att de skulldes stanna att
 vänta. Ibland kunde
 hållboden komma
 mitt på natten och kalla
 någon resande hade kom-
 mit som inom två tim-
 mar ville fara vidare. Och
 då var det ingen annan

räd än att stiga upp. Må-
 da sig och bege sig i vägnat
 gästgivaregården för att som
 borta ett ^{här} ~~här~~ mil till Rön-
 ge eller Marblunda. Det
 var icke alltid för så stult.
 Många resande var borta
 och stora skjutspojkar
 på de icke fång borta
 som de ville, för att kom-
 ma fort i väg och plåga häs-
 tarna. För hade förbjudet
 oss pojkar att låta resan-
 de på hand om tånnarna
 och jag gjorde det icke
 gärna utan det var högst
 gånadorna, som ville köra
 för sitt nöjes skull.

Om något inträffade
 vid gästgivaregården eller
 på landvägen hade den riks-
betänne att anteckna detta

i den orgeln, som förföras
på gästgivergården. Den-
na såndes sedermera till
lärstugulan och hade par-
terna ^{att} där angiva för-
klaring över det ena
som andra.

När Spaltare. Svens-
tjänade hos Lorus Jahn
i Borley blev han en gång
under en Högts resa den-
se med postiljonen på
paketvägnen, som var
full. Han hatade den
med styrke, men slutligen
blev denne arg och gav
postiljonen en öfif
så att han stupade av
vägnen. Han anmälde
den, men det blev in-
genting av det emedan
protten var bevisat.

Borley storg, på vägen
mellan Borley och Morklund,
hade ett dältigt rykte och
det hände en och annan gång
att resande såväl som Högts
båder där blevo stormade av
folk som ville plundra dem.
Det var en hel del dältigt
galte boende utmed vägen
under den tiden, och hos den-
sa hälls ännu sämre indi-
vider till. Vidare hade
Fryggviäts storg mellan
Borley och Landby och om
sig vara ett tillhåll för
tjuvar, och i Djärläpsfure
mellan Kriinge böcker
och Kristianstad, var icke
alltid så rart att komma
från nattetid.

Jag blev aldrig örfallen
mera än en gång. Det var

vid en smygkroag utomför
Smedley. Jag hade stigit ut
någon resande till Rönne.
Han hade själv haft rosen
varför jag haft hästar
med mig. Red på den
en av dessa under det
att den andra sprang
lös vid sidan. Mitt på
vägen blev jag stoppad
av ett par mystiska in-
divider, som sågo rushiga
ut. Den ena av dem
högst på i hästen och
bad mig hålla stilla.
Jag svarade med att
ge honom ett slag över
armen med en kyrani,
som jag hade i handen
så att han med ett väl
därgjort slag. Den
andra skulle en stund

till, men hade jag redan
givit hästarna en sittmärke
rapp, och mer behövde inte
dessa för att sätta av iga-
dom. Våldsvetarna
hunnas inte följa med, men
ett par stannar för jag efter
mig. All deras mening
var göra mig något illa
förstod jag emellertid av
dessa uppträdande och
åthävd.

do.

64.

Berby den

Under de fjorton år
vi hade frihet från skatts-
besväret brukade vi att
bo på ved åt Vanns till
Kristianstad. Särskilt för den
en del andra i tanken var
nämnligen frilsebröder under
Vanns. Vi var ofta 20

o' tättis i Jällsbo. Man
 kallade oss merendels "god-
 sone" och var vi i allmän-
 het icke av de värfaren-
 de vil sedda. Hj heller ar
 det folk som bodde ut-
 med vägnarna. Under
 dessa våra Skjritsför-
 der brukade vi toga in
 hos en brögare i Tröbo
 å ett ställe kallat Jä-
 padal. Utläget invid
 vägen. Detta ägdes av
 en person vid namn den
 istradone och ville kon-
 girna att vi där skulle
 taga oss vägnat till his-
 günde i detta fingo vi
 ligga ett par timmar
 å hans gräs eller å någon
 sopfa. Skärk rummet

Prolog

Det var en gång under
 min tidiga ungdom i Skulle
 bova städer till Fölvesborg
 åt Umas. Hela godset var
 så gott som uppbädat och
 det var bröder och bröder
 från flera byar omkring.
 Vi från Skulle och Ty-
 dinge var en smula efter
 "grönsingarna" eller dem
 från Gert. som var i
 oallstap. När vi kom-
 mo till Fjälkinge tidigt
 på morgnen var det
 vår mening att stanna
 där en stund för att äta
 och sova. Men Kärnige
 på gästgivargården var
 så uppretad, att hon
 förbjöt oss att komma
 in. "Ni får ingenting

ändå i förklarade hon. "ty
de obändigde gryssingarna
ha upps vitt här och mitt
här och ned på hela gisten
giveriet. Och det säger
icke bättre ut. Stolar och
bänkar som sönderdaga
och klänningarna som rivna
och klädd så att hon
var alldeles röd i an-
siktet av blod. "Vad är
ni ifrån", frågade hon
slutligen. "Vi ä' från
Glimminge och Tydinge,
marade nägra av oss.
- "Ja, det kitter", sade hon
"varasve ä' ni allihop
o kältringar och präck
ä' ni, gryssingarna
alla värt, se Lunnarna
och se ni. Här kom-
mer ni icke in. - Och med

detosamma slog hon i glöden
en mitt för näsan på oss.
In kommo vi icke den
gången. Vi sa nyktra alli-
hop. annars hade det kon-
ske gått gålet för grumman.

Ja.

66.

Proby om Lunnarna. Trybo hade
en dräng som hette David.
Han mötte en gång på
hon både från Kristian-
stad motbrad Lunnarna
Person från Aursley i rö-
neten av Björklaf. "Håll åt
sidan David! "kåt denne.
"Jag skall låta dig att hålla
åt sidan i sa' drängen,
som både Lunnarna
i dibet så att både han
och ryggen för rullade
an. Sen både drängen

vidare utan att bebygga
sig om den Stockholms län-
smannen till vilken han
hade ett horn i sidan. Den-
ne var just länsmannen på
berget då vi glimning-
en anlände. "Hvad var
det för en knäb som
hörde frie?" sade län-
smannen. "Vi började
hörn och i hade någon
i hopen, men det var
troligtvis en smälain-
ning. Detta ville emel-
lertid icke länsmannen
tro utan började hålla
fjölh med oss på land-
vägen. Men alla sade
det var en smälainning,
och han fick icke reda
på var han hörde hemma.
'Jag ska' nog ta' reda

på honom; hade länsmen-
nen och så ska' i nog också
få stå till dess för det;
hänsett oss alla utgifte.
Det hade vi dock icke gjort
ty oss själva var verkligen smä-
laining, ehuru han hade
glats i Lunnar. Men län-
smannen i Öndeg fick aldrig
reda på honom och vi hade
ingenting mera om saken.

de

b

67

Prolog

Under min ungdom
var det ofta länga resor med
smälainningar. Som förbund-
ningen från genom glimning
och Prolog. De började ned
till de ständiga städerna
med smör och vridhanta
saker. Smörlet hade de i
bottor av trä, som de själva

fjörfödigare av fingrutgat
 enstör. Ibland kunde
 man få se långa rader
 utanför de vid skinnings
 belägna gårdarna och
 såväl till Högrens
 som i Örogården var så
 gott som full krog. Man
 drack och spelade kort
 och mera än en gång kom
 de det att småbarnen
 gärna där spelade bort
 sina småbyttor. Men
 de var icke märkbara
 att hålla sig försämrade
 ändå, utan där togs de
 smärre både när de kom
 de ut och när de återvände.
 Men när man drack och spela-
 de i gårdarna, var det dock
 ärligt och hederligt folk, som
 brukade dessa.

7/

68

Braby an.

Under mina yngre år,
 efter det att järnbanan blivit
 färdig till Audey, började
 Bjärkingarna att köra dit
 nyss med hjul. Det fanns
 inte en vagn utan de kom-
 ans vägen nyss för med
 ett eller flera lass. Sedan
 hade de järn med sig
 överifrån. Detta körtade
 de i Markunda och förde
 sålter ut till smederna
 i de omkringliggande byar-
 na. Merendels höll des-
 sa järnhandlare till å
 en borg utanför vägen
 mot Öby kallad "Sumpen".
 Den var på sin tid mycket
 besökt. Långvägen är
 stensatt mitt för denna
 än i dag, varför man kan

se var den varit belägen.
Men rörelsen är för många
är redan nedlagt och där
finns icke ens baffe-
fröskjuring på platsen.

J. S.

69.

Orslyan

För många år sen kom en
dräng från Björklöf vid
någon Ola Persson häran-
de med ett loss järn. Som
han hämtat hos en hand-
lare i Morkunda. Det var
rätt sent på kvällen och
märkt var det. Som jag
kom ned åt vägen vid Kr-
sälätt hörde jag en förfär-
lig skriall. Och där vägen
är som alla brantast hade
han varit ned. Vifvings
lyster med oss och skulle
älska åter få honom upp.

men han hade slagit ihjäl sig
med det samma. så att där
äter fings honom på benen
och han redan död. Det blev en
förförlig upprördelse i husen
omkring på kvällen. Men det
var ingenting att göra vid
saken. Efteråt blev ett bäl
av ortsbefolkningen upprös-
tat och sedermera ersattes
detta med ett traktors grä en
stor fur utmed vägen. Men
nu är både korset och furan
borta.

J. S.

70.

Orslyan

Det första jag såg av
modersdygghet i Orslyan
en kamrell. Det är väl satts
eller sjuttis år sen nu. Den
var av den allra enklaste be-
skaffenhet och drog av folk

som gick runt med denna.
Så var det en pojke, som slog
på trumma. Någon annan
musik bestod icke. Sen bör-
jade man på med "kon-
medier" och var det folk, som
"frivärde" dyren på kudda
älskande. Det var för öv-
rigt ett tättliatal tält
på varje marknad, i vilka
man sålde brännvin och
öl. Jag minns särskilt
ett. Som såldes av djupa-
dals - dyren. På detta
var som stället utbildat
att stopa med flaskor och
glas. En gräke kunde
alltid uppräklla sig på.
frivärde "hela världen
i ett slag". Det var till-
hil med bilder i manufö-
rman hade ett vida på

skåpet efter hand som man titta-
de och för övrigt betala sig styren
titten. Det många vidbordet vid
marknaden gjorde att slagomål
allt emellanåt förekommo.
Det var ibland hela byar, som
var mot varandra. Lördagen
med fjärdingarna och mark-
nadsstädet skulle väl såka
ingripa, men så länge in-
gen riskerade livet lät man
dem i alla fall hålla på.
Ibland kunde man få se att
marknadsdrakterna även
deltogo. Så blev det för-
bjudet att sälja brännvin
på marknaden, men bier
hade man till så länge.
Det är icke mera än 25 år
sen detta blev olofligt.

Mellby an

Albo lid

Jag har varit några gånger
på Kiriks marknad. Oraby
var för ett stort marknadsmarknads
Kirik är långt större, de gången
na jag varit där har det end-
ligt varit så fullt med tätt-
nar, att det varit nästan ri-
skabelt för oss att komma. Vi
besökte för oss dit för att
se på den. Merendels borde
vi i väg på måndagsmorg-
nen. Marknaden hölls mer-
endels på tisdagen. Men
borde vi ändå dit och läsa
på platsen om natten, i-
bland hörs vi på rögen,
i Österberga eller Mayleken.
En kväll borde vi vill på
Mayleken om vi kan komma
sent ut på natten till en

små. Vår mening var att
se på engelska, men det blev
denna gång som vi ofta
engelska. Vi åstade oss se-
dennerna en annan gång
så vi besökte marknaden,
att köra denna väg.

De

72

Trane an

Gädd lid

Det finns en plats i Ors
halms park, som de gamle
här i traktens gemensamma
hallade för Tranet. Där skall
det äldsta släktet här vid
gräden ha legat. Där hette
älska denna Öresholm, utan
hänvisandes i stället Tranet.
vare sedan Trane upprättat.
den var angörad med val-
lar och gravar och synes att
införande ruiner av dessa

— Greve R. S. Hummel
15/6 23.

Träna om Det finnes en bok utmed
Gårds led vägen, som från Öresholm le-
der upp mot Uddorp, vilken
gementligen går under benäm-
ningen Uilaboken och är om
denna följande såigen berätt.
För många år sedan fanns
det en ägarinna till går-
den, som var så givmild
av sig att hon gav bort
nåstan allt vad hon hade.
Hon blev sedermera sättnun-
den för ungdomslösa och
fick döfpter icke gebot
mera åt fattiga och be-
hövande än hon orkade
bära. Men hon var fortfa-
rande så givmild av sig,
att hon gav bort så myn-
ket att var gång hon
gick ut, var hon så öfver-

tröt, att hon fick sitta en stund
under benämnda bok. som för-
efter kallades Hrilaboken.
Hon var emellertid räddad
av de gamla torparna och
hususinnena vid gården,
som efteråt höll henne i
tackloosmt minne under
förklaring att sådana äga-
rinnor till Öresholm blev
det aldrig mera.

po.

Träna om Ett stycke väster om
Träna ligger ett kallt högt
berg, som av ortsbefolkning-
en kallas Brinsabjör-
Mon tror att där i forna
tider skulle ha legat en
gammal borg, som hetat
Brinsaborg, och det är
icke heller omöjligt emedan

man fortfarande där ser en
del stenor som en det var
hinn några efter en byggnad
och alla högt upp på
toppen en gammal ätte
hög.

go

75.

Träna en

Iri några år sen var
det en bråk vid gården.
som hon började genom
porten från Kläröd.
Det var sent på aftonen, när
det var mörkt, så hon
såg rätt bra framför sig.
Just som hon var vid bron,
som leder över en bäck, rän-
nande genom parken nätt
hon var en skjuts, som var
så hemskt att kuskerna blev
alldeles rattspridda. Och
höstarna också. Kusken

sökte att hålla så långt som
möjligt till sidan, men hon
var smal och det lyckades
honn inte bättre än att
vagnen stälpte och hon föll
i. Hon blev alldeles ratts-
spridd och när hon kom
till gården kunde hon inte
tala om vad som påttades
honn. Hon var fullt
övertygad att det var nå-
gon av Dranglorna som
hon mötte. Sedan dess vä-
gade hon inte köra där
efter mörkrets inbrott och
höstarna var radda en
gång de kommo där förbi.
Hon är för resten inte den
ende, som där tror sig ha
sett spöke och dålighet.

go

V. Lödinge ldd. Det fanns en by i Fors-
torps församling kallad
 Ubbarp. Där skulle i fruna
 dogar ha varit snorprånar.
 De upprhöll sig i en dräbe-
 lägen gratta, belägen i en
 hög backe. Befolkningen
 i trakten hade av dem rätt
 mycket obehag. Churrat
 en del av snorprånarna
 hörde hemma i Sorsbo.
 Det var folk därifrån,
 som andutit sig till dem.
 Men efter hand blevo de
 efterjagade och friderna
 av Sorsboarna. Som voro
 mycket fintoimade på
 och benarna. Som bestryl-
 des för att hålla med dem
 och följa dem.

— Fröken Blom Ubbarp
 20/6 23.

Mellby an. Den som byrskörde i Skep-
 Albo ldd. gruslif brände Pär Nyman
 var under sin ungdom en av de
 första lekmannapredikanten-
 na. Han var student och be-
 roade uppträda i tröskor
 och strumpor samt student-
 mössa, då han var ute och
 predikade. Myndigheterna så-
 väl som enskilda hade ett
 gott horn i sidan till honom
 emedan han var rätt så
 sprydgig då det så passade.
 En tid upprhöll han
 sig i en fiskarestuga i Kinki,
 som ägdes av mina förfr-
 ättarna, som voro religiöst
 folk. Där omblades av
 folket omkring varje
 kväll till sommarmässa
 och bönsmöte. Detta blev

fick därmed inspektoren på husegården Torup var nynnig och krona red på att han beslutat att driva bort predikanten. Berörande med en stor och grov snålpråk som han sent en afton till stugan. Det var sommarbrant; demna och hela huset var så fullt med folk att han kunde icke komma in genom dörren, förän vid ett öfverflut. Och varmt var det där inre så att predikanten stod i bara skjortärmarna. När mötet var slut och folket gått ut stegade inspektoren in. Han var för tillfället lindrigt mykter. Predikanten satt i bara

skjortärmarna i ugnsköken. "Har du ross?" frågade inspektoren denne. - Nej, icke utan mitt studentbetyg, men det bör väl kunna gälla; svarade Per salstematiskt. - "Vad har du stulit det?" frågade inspektoren borskt. - "Det har jag icke stulit utan det har jag somnsligen med stor möda och hårda försatser och själf försviirat mig." - Det ville emellertid icke inspektoren tro. Slutligen fick Per Nymansson vara betyget ifråga. Inspektoren grundlade det mycket nog och följande slutligen till sin förömming att det var rätt. Då blev han så förbittrad, att han fick Nymansson tvärs om bröstet och grep oöfver-

Krafttag i skinnvästen att
 gndret där bak sprack. Så
 att det sprackade vid det.
 "Ut!" skrek han och lyfte
 den lille, men rätt satte
 studenten upp på galnet.
 Men då var det mor Hall,
 som icke var så blygen av
 sig, vilken sprang fram
 från spriseln, där hon dys-
 tade med något ardeite.
 "Om någon ska' ut här
 i huset, så skall det
 samnerligen bli du, du
 länge råkel. Och innan
 den myndige inspektoren
 kann hitänka sig var han
 utfordrad av den markof-
 tigen kvinnan. Där stod
 en del folk. Som sett då
 han gick in och var ny-
 fiken hur det skulle av-

löpa. Inspektoren ständes
 inför dessa och gick storsen
 sin väg utan att i det löp-
 sig i saken. Men Per Nyman,
 som var i Rink många gå-
 ger sen dess. Och alltså kost
 han fullt hus. Inspekti-
 ren fick sedermera en ledan
 där. Av någon anledning
 begick han nämligen några
 år senare självmord genom
 att hänga sig.

— Olof Hall, Rink
 28/6 23-

78.

Thimneryd an. Under den tid Per Nyman
 Sammarbodan som var borgsherre i Skerbyn.
 Småland sål var han någon gång här
 upp och höll föreläsning. Men
 som student och freligris
 predikant upptäckte han sig
 en längre tid i Thimneryd

socken. Här åstadkom hon en stark rörelse så att många voro de som blevo mörda till det på grund av denna rasptiga verksamhet. Detta gav slutligen kyrkostyrelsen i Hinneryst anledning till att ingripa. En dag, då man hörde att Nymansson skulle hålla mörkbön i en gård där han predikant på föregående dag, tog hon fjärdingsmännan med sig och begav sig dit. Här fick hon en hel del folk samlat. Vilken med intresse lyssnade till vad den unge predikanten hade att säga. Prästen och fjärdingsmännan stodo en stund innanför dörren, varefter den förre sade: "i logens namn

uppmunar jag dig att sluta. Nymansson bad om han kunde få hålla en bön först, men det blev icke beriljadt. Han hade ingen som helst rätt att uppträda som talare där i socknen. Det blev nu fråga efter hans person. Men Nymansson hade icke annat än sitt studentbrev. Och det passerades. Han uppmärksades nu att följa med till läroverken, som under den tiden voro boende i Sköfta. Sköftan väntade utaför Nymansson satte sig upp på bänk bredvid prästen och så var det i väg. Vid ankomsten till Sköfta var de båda läroverken för tillfället inre. Men från närliggande prästgården. "Bevare väl så väl frimurande här kommer."

sade hon. - "Det var sannoligen
 icke på en och dag vi sett kyr-
 soherden här. - Och du med
 Per." sade hon. "Då kanske
 vi kan få lyssna till mätte här
 i afton." - "Ja det får vi gör-
 na, om vi kan få folk," sa-
 de den spjervaren. Prästen
 undrade vad detta betydde,
 men sade ingenting. Och
 då lösnamnen kom en
 stund kom hade hon samma
 uttalande. Så blev det
 middag och kyrkostunden
 och studenten sammanträdde
 väl under denna. Och
 man lockade den före
 att stanna kvar för prä-
 dikon en afton. Prästen
 hade ingen aning om att
 lösnamnen, Skapta och
 hans hustru tillhörde läsa-

rena. Hans mening var att
 lösnamnen skulle sända
 honom till lösnamnets i Västerås
 som en den där sändade be-
 tyg. Dörar blev emellertid
 icke något. Men själar sade
 hon till honom, att chur
 hon icke hade något i sak
 att anmäla för hans prädi-
 kon. ville hon dock själar
 förvalta det heliga predika-
 nsketet i Himmerig. Men det
 dröjde icke långt förrän Nymas-
 son var där igen. Och då kom
 icke hon var det andra.

- Jorid Svensson
 Språkbult
 287 23.

Anmälas vi att den prä-
 sten sedermera förbringade
 en kyrkostund och blev avstätt
 från sitt ämbete. J.S.

Min far, som var boende
 i Örkenerkanten ersöfta ute
 och sökte klaka. Det fanns
 gott om sädan; den trakte,
 men far trodde icke mycket
 på deras frimiga iten
 sökte sig här till andra, som
 var mera beröftrade.
 Det hände en gång under
 min barndom, att man
 under flera veckors tid icke
 erhöill något snö. Han
 sade då till honom: "Det
 här gör icke i längden.
 Här är ingen annan råd
 än att du får gå dig ut
 att söka klaka. Det är
 bäst du går upp till
 Klaka Anna." Det var en
 mycket klok kvinna,
 som var beredd ett stycke

innanför Smålandsgården.
 Han gick uträ i rög dit. Han
 ordinerade att hon skulle
 smälta snö i silen, som var
 av trä. Sedan behöfdes icke
 mera i den rögen för att ge-
 da sig för allt vad trallom
 hette. Vidare fick hon en
 liten flaska. I denna var
 en sorts drog av vilken
 hon skulle drogna ned i
 griddan. Och det märk-
 ligen var att dessa böda
 medel gemensamt be-
 stode hjälpte alldeles
 utmärkt. Sen fick man
 snö och man hade aldrig
 mera besvär dödar. Men
 var mistänkte en i närhe-
 ten vende person att ha
 "tjusat" mjölken, Hanna Rön-
 - Bjälkarp. 70 år.

80.

Det fanns för en del år sedan en klok och enbäddad i Skjultorpet eller Stjärnhult (ÖrkeneSosa.) kallad Halma-Per eller Reringen. Denne var mycket anlitad och man såg honom allt som oftast vara ute, med sin svart-borstbark bärsten; en bläckertig bomullsbärstuck under armen. Om denne berättade man att det till slut gick illa.

Halma-Per hade en gång varit gäende i Kristianstad och det blev sent innan han närmade sig hemmet. Dit kom han också aldrig som levande. Den onde tog honom på Fjälkestads mark. Men

det hade sanneligen varit frägn om bärstuck inkom detta bärstuck. Inden var uppspanad vid anbring och det syntes mycket att en icke som brattning hade ägt rum. Han kom honom emellanåt till och detta tillstånd frädes han till sitt hem.

Ja

81

Svartborstbarken är en färdig bark. Den brinner icke i eld och den sjunker icke i vatten. Det var en gräbba uppe i ÖrkeneS bygden, som en gång köpt en del bräcke på en anstalt. Åland den var också en svartborstbark och gräbba, som var en gudsdiigt sinna man, ville icke på några

vilken villon ha den bo-
lsen i sitt hem. Och hon
ville icke heller ge den åt
någon annan. Vid ett till-
fälle då hustrun eldat
i Kinkelugnen kostade hon
henne helt enkelt i den-
na. Men den som ut-
rigger. Det var naturligt,
tyckte mannen. Men in-
te bakens bröna upp-
och hon lygde in den
igen i spösk. Men den
som äter med en förlig
denns förande ut igen.
Då visste hon ingen annan
råd än rådfråga prästen.
Denns gav honom det
rådet att bräda en sten i
bakken och kosta den åt en
bäck som rann ut nor-
söster. Och den gick. Jo

Ökänd som att vatten som rinner ut
Ö. Bringsen är bra för litet av vinge.
Här man sägga händer
eller hudsjukdom skall
man en dag före solens up-
gång gå till ett sädant
vatten och trätta sig i
detta. Övrigt skall
det vara gå bort och man
skall äta deli fullkom-
ligt bra. Hennesa i mitt
hem brukade för alltid
att vatten i breturen i
ett vatten som rann ut
nor. på julaftonen, ef-
ter det solen gått ned.
Vi hade förstärkt icke mera
än ett gran kor. men de
skulle alltid förs till
en bäck. som låg rätt
så långt från bygden för
att de vore dricka. Jo

Örkensund

Midsonnandagen ha
 då en riktigt frunderlig ren
 snö. Därpå vet jag själv
 exempel- jag hade under
 min ungdom en förfärlig
 kläda eller som man
 säga döga kallar den, på
 hela kroppen. Nöjden
 mig det rådet, efter
 att jag försökt alla möjli-
 ga och omöjliga råd, att
 på midsonnandagen, på
 söndagen föllit. gå
 ut och rulla min kropp
 i denna snö att den blev
 riktigt vit. Och sedan
 låta denna dag torka
 in i skinn. Jag gjorde det
 på och fjorton dagar efteråt
 var jag fullt återställt.

80.

Det fanns för en del år
 sedan en grube i Fittesboda.

Villandets Unga sören, som hade en
 svartbrustbark. som behöv-
 de brändas. Men hon ville
 inte själv gå till bak-
 aren med densamma.
 utan skickade en pojke
 dit med denna - Pojken
 sade till bakaren
 att hon skulle vara snäll
 och brända baken, men äg-
 ner hade sänt bud med
 honom att hon skulle
 ta sig fri att låsa i den-
 na uren det då kunde
 gå gale. Bakaren
 lojade detta.

Och när pojken gått
 och bakaren skulle
 börja plöcka sören

boken för ny häftning kunde
hon icke låta bli att låsa
en smula i den här orliden.
Men rätt som det var blev
det så oroligt omkring
honon och så trängt i
rummet att man sluffa-
de honon på alla sidor.
Och ändå såg hon inget-
ting. Bokbindaren gick
ut en stund, men när hon
kom in var det ännu
såre är framt. Det var
som om hela rummet va-
rit till trängsel fylt
med folk. Hon förstod att
hon genom läsningen prom-
manat andarna. Lyck-
ligtvis hade hennes äga-
re bänkt på sig att
något var på tok och
att bokbindaren icke

kunnat låta bli att öfna i
boken. Hon ständade sig öf-
frå dit, där denne bodde.
Och där lyckades hon nu
efter mycket besvär lösa bort
de största andarna. Men
bokbindaren ville icke ha
med en så förlig bok att
sluffa. Och den kloke fick
toga den med sig hem igen.
Men bokbindaren brukade
efteråt tala om, att det
sedemera såvte såväl
i flera dagar efteråt, och
att det icke var några go-
da andor. Som trängtom
honon i rummet. Och all-
männa ville hon befatta sig
med sådana största böcker
hur gammal hon än
blev.

Örkenad Barn, som hade skärer, brukade man under sin ungdom bota på så sätt, att man tog den genom ett sommarreit träd eller genom grenar, som på ett eller annat sätt var sommarväxta med i andra. Vidare brukade man att tugga den arigt genom ett gavelfruster eller en drö. Detta skulle ske antingen före solens uppgång eller också efter dess nedgång.

— Jo.

Örkenad Barn hade man förresten mycket att göra med under äldre tider. Jag minns så väl närvi

hade fått sin först födde. att svärmoder hade mycket vel henne att stoppa. Alla först hade hon en peng i badvattuet för den lille skulle tvättas. Vidare hade hon i brepet en ullsax och i ryggen en pålsäck. Detta allt på det att trallen icke skulle kunna taga den bort. För det ändamålet satte hon också stål och flinta i skorstenen och störde ett stort femuddarsör och ören. En tid senare blev barnet förförligt skrikigt och gnälligt, men svärmoder, som bodde hos oss då, visste ju råd. Hon pressade knut under ryggen. Och den lille blev verkligen sedermera tyst.

Jo. 12/722.

Vörögur en

Villand's tid

Det var en kvinna i
Mjónás, som hade en dotter,
gift i Villand's Vörögur. Hon
brukade besöka datterns
rörelse, då de stridsades
dit var. Vid ett till-
fälle då dattern kom
gående mot Mjónás, med
hvarande en packe hinner-
ar, blev hon inbjuden
hos en torpargumman,
som, bälende utmed vägen,
jint hade fått kappet
färdigt. De var gamla
helsanta och kvinnan
stannade där inne både
länge och väl. När hon
så skulle gå, var vänn-
na, som hon satte på gärd-
planen utanför, puts
veck, såväl hon som

torpargumman såkte dem över-
allt, men utan resultat. Hon
vände därför på vägen och
talade om för mannen hur
allt hade tillgått och att de
lärt de prästliga hinneröarna
som bortstulna. Även hon
tyckte det var beslagligt
och sade: "Det är ingen an-
non råd än att gå för ge-
nig upp till Holma-Per:
Strömhult. Han ska stika-
ligen kunna ställa fram dem."
Hon gick också dit och
Per lovade göra sitt bästa.

Det dröjde emellertid
några dagar, utan att någon
efter erhöles med det stulna.
Men så en dag på morg-
nen, just som de äto frö-
kost i gården. Kom en gum-
ma in, som var bälende

ett stycke från det trop,
 där Krimman varit inne.
 Hon kastade värpöskan
 på bänken innomför dö-
 ren under det hon sade:
 "När är väven, som jag
 häromdagen i min tonk-
 löshet tog." Och så bad
 hon om tillgift, samtidigt
 som hon uttalade, att de
 senare dagarna hade hon
 varit så sjuk och haft
 en sådan väck i alla
 sina lemmar att hon
 frustat mycket, det var
 med anledning av att
 hon icke kunnat skölja
 mellan mitt och ditt. Så
 här visade det sig att
 halva Per var icke att
 lika med.

90.

Da presturen första gång
 på året stöptes på bete var
 det naturligt i Skene-strakten
 att man att hade glädande
 kal framför trösklorna så
 att de icke kunde trampa
 utan att komma över
 dem. Detta skulle freda
 dem för kalldom och
 småbreaturen för råven.
 - När så breaturen grä
 hösten skulle in i lada-
 gården igen beordrade man
 att stoppa bly i trösklor-
 na eller att bora hål
 i dessa samt för stoppa
 med svovel, allt med den
 påföljst att elaka män-
 niska sedan icke sedan
 skulle komma nära sitt
 spel.

91.

Då man utspride ett
hus ängs var det allmän
tro i Örkeneby, att
härde man icke att det
bultade i detta under
nattlivet, blev det ingen
tum eller vårsignelse i
samma hus. Ty då flyt-
tade icke tomtarna dit.
De var till lysa och
vårsignelse. Sprakade
det och bråkade i hus-
väggarna eller det bul-
tade, som om det var
mycket folk i huset. Då
var detta ett tecken
till lysa. - Arbetarna
fråga icke hålla på
vid en husbyggnad ef-
ter mörkets inbrott. Den
tiden var anslagen att tom-

terna dem gick det icke an
att störa.

Således påminnade
man på, att det var förbjudet
att tända efter mörkets
inbrott på torvällen. För-
mat vid annan tid efter
mörkets inbrott, exem-
pelvis på morgonen,
var det icke alls förbjudet.
Då hade tomtarna arbe-
tat undan och då skulle
de ha frid och ro. Men på
torvällen, när de skulle
hålla till i loggningen
och i ladugården, skulle
andra hålla sig borta. Man
brände och såg som
den som efter mörkets
inbrott lät slagan gå på
lagan: "han tror ut
gitt i eld".

Ungö guldfeften brukade
 annan att sätta ut en skål
 till trumtarna. Den var in-
 nehåll litet av röjesträtt,
 som man haft på julkor-
 det, och man var synner-
 ligen glad om denna skål
 morgnen döpa vortom.
 Då förstod man att de
 hållit till godo och att
 samhällighet mellan
 de små och underför-
 ståelse samt de stora var
 given.
 En lundgrönd var man
 mycket nog, så att
 man icke grände där
 denna stätt, ej heller
 flyttade den från den
 gamla grunden. Då kanske
 flyttade trumtarna.

Jo

98.

Då det var jul i Örebro.
 byzgen hade man mycket att
 arbeta på. Alla redskap skulle
 plöjas in i sina bodar och
 skävar utsättas till fogarna.
 Detta inkom mycket infällt
 vidare skulle bröturen i
 märkningen ha bättre föder.
 Mitt husfallst skulle troja
 sig. Brinnarna först och
 männen sen. Detta för att
 brinnarna, under det att
 männen dömed var sys-
 selsatta, skulle ha tid för
 att dela julkorset, som
 skulle ske mycket om-
 sorgfullt. Mitt präb-
 det lades en stor hög med
 diverse saker samt den
 stora julosten, och framför
 var och ens plats vid bordet

- 192 -

lades liksomledes en liten
hög, bestående av bark
och knägor, men också av
äpplen och nätter. Vidare
skulle man efter träng-
ningar, om det icke skett
frönt, bära in halmar
breda på golv. I Pi-
mens och Kyrbults
ordningar var detta ännu
under 1850-talet så
en hel del ställen och
många årtionden löste
tillbaka var det all-
mänt. Men ännu i min
barndom var det icke
avskaffat. Man var inte
den natten, ifall man som
i. hade långt från Kyrb.
Julattän började klockan
fem på morgonen. Från hade
den bränt redan fyra. P.

- 193 -

91.

Örkmed

gulbrasan fick man inte
frömmen. Merendels var
det husmodern, som, när
kulisloget Åstingade, tände
denna. I glöden hade
man sedon att avlösa ren
som under årets lopp
skulle bli gift eller til-
la händelser för örigt. Som
skulle inträffa. Från ända
målet räddades adon ut
och så var det vanligt, att
man lyste i denna rost
som i bemäta avlöande skulle
inträffa. Jag har ävenle-
des varit med om i min
ungdom, att på julaft-
nen togs fram ett fat
natten, och sedon lösas
detta rost som skulle
inträffa. Det fanns en

prign, som var konnrat med
 mig i då jag tjänade i järn-
 hufv. villsta, under det
 hon satt där och tittade
 i rattenfatet, uppgav
 att hon såg ansiktet på
 den person, som skulle
 bli hennes man. Det var
 en pojke från en annan
 trakt. Men det visade
 sig att hon där hade
 fullkomligt rätt. Trä-
 ä skone var hon gift
 med pojken ifråga, som
 hon då icke längre kände.

92

Öfkenad

julbordet fick man
 icke dricka av under julen.
 Var det en rätt, som tog
 slut, bars alltid in nytt,
 och Kätt fick icke sakas

jul faten. Annars trodde
 man att 'dådingarna' blev
 lurade. Allmän tro var nämligen
 att under julen brukade
 alla de, som från varit till-
 höande gården, men en var
 så saligen hödansorna brukade
 att besöka denna.
 När dessa anlände hem skedde
 de icke finna bordet
 tomt. - En allmän sed var
 också, att när julbordet
 slutades skulle det vara
 trytt som i groven. Tom-
 mat full blev maten
 adryg och smalsade för
 öfrigt icke på det sätt,
 som det var hushållens
 mening att den skulle vara.
 Öfstenen skulle alltid vara
 full med öl då julen var
 inne.

80 20
728.

Örkened

Frie jnt hade vi pign
ett alldeles förförligt släp-
arbete. Det gällde att ra-
na tidigt uppse och kom-
ma sent i söng ifall vi
skulle hinna med vad
vi ordnade och ville. Kva-
kon till hade vi att stiga
upp och vandra gång kom-
na vi icke komma i söng
från kom valla. Det
var slakt och bakt och
brygt som skulle utföras
och sällan hinner vi på
slut på detta slakt från
juleften. Satt till på
brade vi stora ljusen. Det
var sällan vi hinner med
detta på dagen. Under jula-
juleften påte inget grövre
arbete utföras.

Örkened

Ljustörningen börjar
sitt särskilda om vinnande.
Detta slags arbete är vinnligen
nu alldeles avskaffat. Vid
färdslakten togs några ror
från all den talg, som stod
till att på. Denna smältes
sedan och slags i ett kar.
Ljusrebrarna trädde där-
efter på förskilda ställen
och doppades sedan ned
tills de blevo ljusa. Efter
hond som talgen stelnade,
blevo lagom tjocka. Man
hade karret med talgen i
ett annat stånd fullt
med kolskott ratten, så
att icke talgen i detta
från skulle stelna. Tall-
männhet doppade man ned
ljusen tre gånger i den

upplösta talgen, detta för
att på den låga tjock-
lån hade i allmänhet
tre olika slags ljus, en
sant, som var tjock och
störst i särbildade klock-
formar, att användas
när det kom framman
i gärdens samt under de
särbildade högtidsaftnar-
na, en mellanart un-
der vanlig aftnar på
långe julen varade, samt
"prosen" eller "projitor",
en mindre sorts ljus, dop-
rade i talgen blatt en
eller två gånger, dessa
använde man sig av då
man ville lysa sig de oli-
ka rummen emellan, det-
ta särskilt under julen, som
annars tid är ätt. Jc

Väringa som
Fiskeridepartementet
genomskickat om
Lästus bil.
Blekninge

När jag tjänade i Väringa
och gränshög bodde vi på
ett särskilt bak bröd, som
man hade att ge de tiggare
och fattiga, som under den
tiden stros omkring i
bygden - detta bestod av kor-
venjäl samt rådent, som
man med handrikt siketat
från det fina mjöl, som
man använde vid bakningen
av siktebrödet man själv
använde sig av i gärdens. När
de tiggare som anlände
skulle ha en portion av
detta bröd. Ibland något
svel, men det var icke
alltid, det kom vanligen
ibland några tiggare på
en gång och det var nödan
omäktigt ge alla. Jc

Villands led. När jag tjänade i Nämn
 var det vanligt att klockare
 och kyrkostyrelsetare skulle
 ha sin sås ströda julmat.
 Klockaren kom en vecka
 före jul föränta och
 var det meningen att den-
 ne skulle ha bröd, smör,
 ost och ägg, samt ett
 föräntar, fläsk, kått
 och ägg. Vidare skulle
 han också ha brännvin
 på en kasse, som han
 medförde. Och var han
 icke fick i kassen, det
 fick han smärkligen i sig.
 Man brukade på eftermidd-
 dagarna, när han var
 hemfärdig för hjälpa
 honom upp i schack, och
 så visade man tårarna

om hans arm, omödsade på
 hsten, och så föräntades han
 i detta tillstånd hem. Voss
 bröderna hemma då han an-
 kände var det i allmänhet icke
 så många gjordes han barm
 med för dagen.

Ja. /

Värms an 9 / Kyrkostyrelsetaren kom
 Jernsting an någon tid efter det klocka-
 ren varit ombesörj och be-
 lat upp sin julmat. Han
 drog en kanna eller bälke.
 behöande på det väp-
 som var rädande. Han
 skulle också ha bröd
 och smör. Då och då fick
 han också så mycket
 brännvin och traktöring.
 att han blev alldeles
 redlös, stälpte ned körtgen

tygen och blev spektabel
för både gud och människor.
Men aldrig hörde man prästen
säga något om sig om
honom eller klockaren.

Det var om det hörde till
och bruket användes så
länge jag var bälende i den
ordmen. Och i det när-
belägna Jämskög var
det precis likadant.

98.

98.

Närman
Vägnen
Jämskög

Att bröllop i dessa båda
ortar och ärendes i det
närbelägna Vägnen. På julk
under en tid av tre dagar.
Då man för till kyrkan hade
man alltid för ridare. Och
spelmannen, som tårar
och marskalkar eller, som
de så kallades, "lojlsvenner"

och "brapig" redo orsör. Men
brudparet och de öfriga bröl-
lopsgästerna brukade äka i
de ryggar. Om man då hade.
Spelmanen brukade att blösa
i klarinett då gästerna an-
komde till bröllopsgården.
Man sköt förfärligt såväl
ut med ryggar, som i
i närheten av bröllopsgår-
den. Fri att det skulle
smälla ritstigt bra och hö-
ras vida omkring bruka-
de man att ha smutsög-
gar och trumma trum-
mar i vilken man boade
skotten. Detta gjorde
att smållarna blev unge-
cket skarpare än om
man sköt i blatta luften.

99.

Örkens

Rendistheten förmodade
 icke så litet öfver att önska
 under min barndom och
 ungdom. Och det kan vara
 av intresse att utkräva om-
 na litet om denna. Då
 man kom in i en dätida
 stuga hade man en lång
 bänk i rummet för öfver.
 Där stulle tiggare och
 stryplare toga plats då
 de anlände. I ena hörnet
 av rummet stod det stora
 lönghendet. I ett annat
 hörn av detta stäng-
 det fönst hade röggfata
 bänkar runt omkring
 och det senare var försatt
 med sprallakar. För och
 mer samt något av de
 minsta barnen, brukade

ligga i denna stuga, samt huset
 omgäfvare i de röggfata
 bänkar. Pignorna merade
 i birsthuset och drängarna i
 den drängbarnare, som fanns
 bredvid stallen. Bästod fanns
 icke i någondera av dessa stans
 bestäder.

Under den anförda tiden
 var spjeler satta och in-
 nanför dessa hållo hörsen
 till. De hade att under
 jagens löp fritt prome-
 nera omkring på gator
 utanför spjelerorna stod ett
 tåg, dock så pass nära,
 att de genom att strömba
 ut halorerna kunde nå
 detta, där hade de sin
 mat, bestående av hore-
 mjöl eller tylligt. Som
 man "drävat" åt dem.

Från på morgonen öppnade man för dem så att de kommo ut i stugan för att röpa. Detta skedde merendels i sångarna. På en del ställen hade man särskilda böjor där de för detta ändamål hölls till. Men om de hellre ville begynga någon av sångarna i rummet, icke gick det an att kräa ned dem från dessa.

Var det en kalv, ett lam eller en gris, som behöfde bättre tillflykt och vild än som kunde erhållas ute i ladugården var det blott att släppa några bräder på träsen i en hörna av stugan, så kunde djuret

få upphålla sig där. Att detta mången gång tillbedet var rätt så stort. Fanns det boen i gården brukade dessa och sållan roa sig med att släppa dessa kreatur ut i rummet och de blevo ibland så tama, som de hundar och katter, som brukade upphålla sig där.

Angående den tidens renlighet som sågs, att det var frän bevänt med denna. Talbet brukade att gå omkring i stugan med fröslen på fötterna, och spattlade gårde man var som helst på golvet. Den morgonen var det blott att röa en balja vatten över golvet och så begynga sig av en stubbig kvast; det var

hela städningen. På en del
ställen frickom denna endast
en svindysmorgnarna.
Det var allt. Alltså kom
man lätt fristå huru det
sig ut.

jo

100.

I Näsarna och Järnsjö
var det under min ungdom
allmän sed: bondgårdar-
na, åtminstone de större,
att tillverka ett slags mycket
stora ostar. De vägde
15 - 18 skålpund, någon
gång ett helt pund. Åt-
minstone var detta för-
hållandet med den stora
jirdosten. Man använde
kalvläppe till kemälta
ostar. De blevo synnerli-
gen starka, men på grund

av sin storlek hade de svårt
för att bli genomtorkade.
Därför brödde det också
på sommaren att gå in i
dem. Men det brödde
gubbarna sig icke om.
Det var enligt deras förne-
mnde blatt ett tecken till
att osten var god emedan
det aldrig gick in i
dålig ost. Man använde
sig under hemälta tid av
trätallriken, och när man
då var ~~moder~~ osten, kom-
mo moderna på denna.
Man brödde att slå brö-
arin på dem, vilket gån-
de att de högrade högt
omkring. Därför kom
ett ord spritt, som man
ofta använde sig av, då
man om den eller den, som

avjade en sösterns bröst-
sår. brukade säga, att
hon ständigt anbring som
en ostamak.

Under sommarmä-
naderna var det rätt van-
ligt att man använde
sig av mjölkmat till mid-
dagsmåltid, exempelvis föt-
bunlar och spekefläsk,
som hörde sommaren.
Ibland övrigt man bod
i vanlig mjölk och åt
fläsk till. Detta mat-
orade den "dräksop-
pa" som man använde
sig av på vintern. På
det kom från mander var
det rätt så vanligt att
man använde sig av öl-
ost.

po.

1)
Örkund

Under hösten var det van-
ligt att man smulade hem ett
helt lass med vitmossa, som
man torrade vid ugnen. Eller
och smulades denna inun-
der sommaren så att man
lät den saltarisa. Denna
mossa användes sedan
till att släsa golv med.
Man slög ett par spannar
vatten på detta, varefter
man bond en del mossa
på en stoke. Då bröjde
man grida golvet med
denna och smälten gick
av på ett alldeles utmärkt
sätt. Tre gånger om året
var det så släsa golv i Örkund-
bygderna - jult. påsk
och midtommars, g. m. a.

po.

12

102-

Det var naturligt under
min ungdom att man till-
voro tog den mängd av
enkelor, som stod att få
enbärssålet spelade en
rätt stor roll i den tidens
matlagning i nordöstra
Skåne och nordöstra Ble-
kinge, de platser, som
gär bäst böjner. När
böjen brändes på korten
började att bli svarta
tog man ett gill med sig,
i vilken en drick blivit
lagd. Detta ställde man
sedan under en enbuske.
Penna köjdes nu över
gället, varefter man började
att prisa på den med
en krig. Bären föll då
av och komms ned i gället.

Vid hemkomsten redade man
på ifrån botten varefter bär-
ren torrades i ugnen, där-
efter malde man dem i en
hondborv. Man hade där-
vid att se efter på att de
voro väl torrade, i annat
fall blevo de lätt flabba-
se. Sedan kibrade man
ratten och slog på, varef-
ter den erhållna latsen
ytterligare utspreddes med
ratten och tillgattes med
gäst, allt med det resul-
tat att efter rögratin-
man hade man det alla
utmärktaste ål man göina
ville tönka sig. Det var
allmänhet på sitt att
dögnarna började vid
bruset, då man dock av
det.

8-15/10 23.

När man frampå vän-
sidan skulle så "höra" linet,
vilket arbete vanligvis
utfördes av husbondens
själv, hade hon alltid
några verkta ägg med
sig i påsen. Dessa skulle
hon äta upp inte på
åkeren under det att
hinsadden prägick. Gann
detta förföringssätt tro-
de de gamla att linet
skulle bli långt och bra,
samt gull om hörför,
vilket ävenledes under
bevänta tid hade sitt
stora värde. Denna sed
var allmän både i Öske-
ned, Jämskögs - och
Vängstrakten, där jag
tjänat prigr. — Jo.

Öskened Min man brukade alltid
se efter då en stjärna fall-
hon gick sedan dit, och hon
tyckte denna fallit ned
och plockade en slags svamp
som hon kallade för "stjär-
nefalls-svampen". Det var
som om det hade varit
en sorts gult tröck på
den, och som den svampen
sändes utnötet där det
gällde betandet av en
delt bonnsjukdomar. I
all synnerhet stäver. I
fall ett barn var stori-
sigt och besvärligt, var
det blott att stoppa en
stjärnefalls-svamp att
tvätta det med, och det
blev snart åter lugnt.
— Jo.

105.

Fjelkestads en. Med öfverbergs gård spö-
kade det alldeles förfö-
ligt, en gammal ritklätt
från grisk omkring i rummen
sär vid den tid på jag
tjänade på gården. Hon
kom ofta nattvis äkon-
de med en Stjerts, som
stannade utanför gården
på man hörde denna
Stjerts anlöda kunde
man snart nog riskera
att mäta bekräfta kvin-
na på gården. En gång
från Hesselbär vid
natten Djörn hade en
gång varit på öfverber-
gs vid höstajille, som
det var vanligt att man
anordnade vid den tid
på skörden var bärgad.

Det regnade om kvällen och hon tyckte det var allt för långt ångra i väg hem. Därför gick hon upp på ett höstäng och lade sig i höet tills morgnen inbröt. Men det var icke mycket som hon fick sova. Då hon väl hade lagt sig hörde hon en stajnts med ett förfärligt storsnall bräva in på gården. Rånga som var nyfikna, gick fram till graveln, där ett fönster fanns högt uppe i spröcket. Hon fick då se, att det var en stajnts med svarta hästar, som körde in på gården. Och att ägaren på höstarna lyfte som om de varit en eld. Uti denna märkvärdiga stajnts steg nu ett rikligt

fruntimmer. Hon var
klädd i en dräkt så it,
att den lyfte lång vägi
den för i rikt mörka köst
natten. Drängen blev så
rädd att han vågade icke
svara och han vågade
icke heller gå hem. Dagen
efter talade hon om för
oss vad hon sett. Vi berättade
att hon stannat
och bad, att sådant var
vi vana vid att se. Det
var ingenting vanligt
för oss.

J.

106

Fjellstad

När en Odenkegs
gård fanns en hög red
stenar. De stod när en
gröken på en då belä-
gen backe. I samma

bodse trädde de genom all-
tid att det fanns en hög vä-
lighet. Som brukade uppre-
valla sig. Denna upprepa-
nde sig ibland; för en
nåddor, som var stora som
igellbatter, villos brölade
bland stenarna och gladd
om en det varit trall. I
bland syntes det tugga
järstöder och närm gång
nattetid hörde man dem
gala eller fladda med
ringarna. Allt emellan
att såg man och såg
lyga på denna plats och
stenarna, som de stodo
när en nattetid var
på uppresta att man såg
dem på ordland som en
det varit full dager.

J.

man om de i Gjältesten
 socken tillägna s. k. Ral-
 strygsvärdarna finnas
 i närheten av den nedan
 för tillägna är höga
 sällan upplöstade, som
 det uppgives. emellan
 där i förna tider har
 stått ett stort slag i vil-
 ket en hel del människor
 stupat. Det är icke tve-
 ligt att nattetid ha sin
 väg för folk, emellan
 man då hör dem kom-
 ma förande ut skom-
 bonde med sina tunga
 rustningar. De gamla vid
 Adersbergs trappa att man
 man råkade ut för des-
 sa dödingar blev man
 sjuk. — Ja.

Fjelkestad

Vid Adersbergs har för
 i vidden funnits flera bond-
 gårdar. Vid den tiden be-
 rades och beboddes Råbedg
 av en general som hette Skytte
 Det var en förfärlig männi-
 ska. Som var i hög grad
 ogudaktig och omänsklig.
 Denne ville med all makt
 sätta sig i heritning av
 gårdarna i Adersbergs. Som
 för varit frälse, men nu
 åter kommit i bondesän-
 der. Han lyckades också
 att köpa alla dessa med
 undantag av en, som äg-
 des av en bonde. Han för-
 säkrade att han icke sålde
 gården till Skytte. Han
 blev här ier djupt för-
 grymmad.

Så en dag brann gården helt
glädsligt ned och ingen ryste
hur elden uppkommit.
Man trodde emellertid
att generalen på Råbeläuf
lätit några samvetslös
personer anstifta denna,
under tanke på att bon-
den icke skulle oroa sig
att åter bygga upp den.
Men när det var lyrdades
hon på pengar o löna
så att hon kunde detta.

Påföljande jul fir-
ade hans dotter sitt
bröllop och mycket folk
var samlat. Släkt och
vänner från den kringlig-
gande trakten var in-
bjudna och på aftonen sam-
ledes en hel del av orts be-
folkningen utanför gården

för att ropa fram bruden
och stöjta för denna. Men
den befann sig också ge-
neral Skatte, och han var
icke heller sen att stöjta då
det unga brudparet visade
sig. Men i öfverhet med
de andra sådes det att
hon ristade sin pistol mot
tackhalmen, ehuru ingen
berisligen fått detta. Men
när det var kom det eld
i denna vid sammanhöra
där hon lovat skatt. Och
enligt stort görden i ljus
låg. Det var ingen som
kunde rädsla densom-
ma utan den nedbrunn i
grunden. Nu orsade icke
bonden åter uppbygga den
utan nödgades sälja jorden
till Skytten.

Fjellstad När den svåra pesten
 oade för många är en in-
 nehades Råkelöf och skytte
 denne var rädd för att han
 skulle dö, och lät friden-
 skull å en ö belägen på
 en dörr i trädgården,
 åt sig ussyfria en bygg-
 nad där han stängde sig
 inne för att slippa kom-
 ma i beröring med folk.
 Under hela den tid pesten
 rörde var han innebo-
 ende i denna byggnad.
 Maten sattes in till ho-
 nom genom en lucka
 och ingen kom i beröring
 med honom annat än ge-
 nom denna. Därifrån
 var det också, som han
 dirigerade alla befallningar

na åt riksstor och ladsfog-
 de. Och Gud nåde dem, som
 icke räddade sig efter hans fö-
 reskrifter.

Fjellstad Det är ju ganska natu-
 ligt att den som levat ett så
 ont liv som general skytte
 hade gjort icke heller skulle
 få so i sin grav efter det att
 han en gång avlidit. Det
 spöskade alldeles mycket
 efter honom. Han blev be-
 gravd i kyrkan, men ingen
 kunde sedan besöka denna
 norrgrost om dögen. Det
 var icke en fullständigt
 lugnt där när prästen
 var närvarande. Och från
 nu vid gården hade de
 efterlevande ingen so. Det
 spöskade mycket också där.

En stöjnt började fram till
gården vända afton och
samma stöjnt steg den
gamle generalen, som sedan
mera stöngde och slog ned
dörarna så att det gungade
i hela stallet. Slutligen
hämtade man prästen och
denne gav dem det rå-
det att man skulle föra
bristen ut i örigård, så
skulle hon inte kom-
ma komma igen. Man
grävde därför en djup
grav nere på en ängs-
utthug vid sjön. I
denne grav satte man
så ned birsten och slog
en präle tvärs igenom
denne. Under lång tid
vände ingen efter märk-
ets inbrutt grä den rögen

med sjön, emedan det svors
att hon språlsade även där.

En gammal kvinna,
Anna Per Truels', berättade
omtals för mig, då jag tjä-
nade vid Råklaf att i
hennes ungdom hade man
syddat med slätterarbete
vid ången i präst. Hon
tog sig då av konstlöst
afristånd till att roden
i prästen, som skulle vara
ett stycke som den sten-
höj, som fanns vid
gravens, utmärkande var
denne var belägen. Då
hörde hon en dör röst nere
från denna: "Roden
bättre lös, så bli skytte
lös". Hon blev alldeles rött
skrämd och slog sig
därifrån. —

III.

Men så, jag talar om en
annonsprökhistoria, som i
likhet med den andra om
Hoytten, är fullkomligt sann.
Den rör sig om en händelse,
som inträffade i Fjällbestad
vid den tid jag tjänade
på Rådeläp och som då
mycket upprörde demena.
Det började helt plötsligt
att spräka i en gård, be-
rägen litet norr om byn.
Till att börja med hördes
bultningar och knackningar
i rummen, dörar till i
stugan och i ett köksspis-
hus. Men snart blev det
vare. En del i rummen
förvarade saker blev tagna
som var synliga händer
och kortade omkring i rummen.

men så att det till slut var
alldeles möjligt för någon
att förstådes vistas. Man
hörtade främmen och
denna kunde ingenting an-
nat göra än se hur illa be-
ställt det var. Och kyrkoher-
den, doktor Ternström, som
ansågs vara en orädd klob
som gjorde vad han kunde.
Men det blev lika gale.
och det fanns ingen hjälp.
Särskilt fick flytta
ut ur gården, så möj-
ligt blev det till slut.

Då visste man ingen
annons råd än att hän-
ta Halma - Pern i Stön-
hult. Det första hon gör-
de vid ankomsten dit var
att toga reda på om
det fanns någon förhistoria.

Hustrun berättade på för
 honom, att hon på en viss
 tid hade lärt ett ben på
 kyrkogården, att därmed
 bota en datter som var sjuk.
 Detta ben hade hon emel-
 lertid tagit, så att hon
 icke på den utlovade ti-
 den det somma kunnat
 återställa. Och spöckerie-
 na hade börjat just vid
 den tid, då benet skulle
 vara tillbaka. Då Neriig-
 en, som hon också kalla-
 des, fick reda på detta
 dröjde det icke långt för-
 än hon löst bort spöke-
 rierna. Men det sades
 att därinnan i gården en
 natt mellan 12 och 1 varit med
 honom på kyrkogården, att
 besöka den döde oförlitligt. 22.20
23.10

112.

Fjelkestad. De gamle på Aderslees
 brukade att berätta en leuck
 sögen som där en gång för
 många Hennes är sen skulle
 ha passerat. Kuligt denna
 om det ett par bröder, som
 skulle ära gården. Och
 de berde icke sällan i
 oränskyr med varandra.
 Detta tog sig uttryck på
 olika sätt och förbättrades
 icke därav att de rådde
 bli bova i en och som-
 ma tös. När hon var bo-
 ende hörde jag aldrig
 talas om, men hon bod-
 de väl på en granngård
 i trakten. Oränskyren
 blev nu allt värre och vär-
 re.

Så hörde en dag,

så de båda varit till-
 sammans inte på jättst,
 att de råbade bli osin-
 ner om pliktan. att det
 slutade icke bättre än
 att de började skjuta
 på varandra. Allt med
 det resultat, att den
 ene modern stöt ned
 den andre så att den-
 ne avled på platsen.
 sedan tog denne till
 flykten och var aldrig
 mera sedd i orten. In-
 skall det ha funnit
 ett kors uppsatt på
 det ställe i Odlesbergs
 skog där detta död-
 skett. men detta är om-
 önska förminskat och
 brist. — Jo

Medon jög är i förmed
 att berättat om dylikan hem-
 ska händelser som jag och
 så tala om en sådan från
 Sibboys i Näsums orter.
 Mellan Järnshög och Nä-
 sum står fortfarande ett
 kors kvar icke så syn-
 nerligen långt från vägen
 ned mot den dal. genom
 vilken en flykt från.
 Det korslet handlar även
 ledes om ett par unga
 bondpojkar i den trakten,
 som råbade bli böva
 i en och samma to. Vid ett tillfälle, di
 han var sysselsatt med
 att baska kläder ne-
 re vid än som den
 ene av dem att gå

ned mat samma ä. Den
andre stod på någotar-
ständ och såg detta, var-
på hon förbittrades så
i sinnet att hon gick
ned till de båda unga.
För dessa stod vid ä-
branten. Där var det
nu illoye med dem. Men
flickan lyckades av-
styra vildoruheten.
Hon bad dem för Guds
skull hålla sig lugna.
Och de lovade obso-
detta. Men det blev
dock endast för en kort
stund. Snart blossade
det åter upp. Och
de beslöt att skjuta
mat varandra för att
lita. Kulor och kurt
avgjör vem som skulle

bli den lycklige. Gevär
ansluffades och så bris-
de de att skjuta mat-
andra. Snart var rödet
så illa sårade att de
låg på marken. Och där
dog de obso. En del pers-
ner, som berättat detta,
pröta, att flickan blev
där äter så bekympad
att hon bortade sig i än
och omben äter hon med-
an andra däremot sagt,
att hon sedermera gifte
sig med en annan. De
båda parter stäp-
nigt avstod från var-
andra precis på den
plats, där händelsen på-
stis ha inträffat.

114.

Fjellstad

Fri mäsars herrens är
sen fanns det en prästbarn-
hette Böhnen, som resi-
derade på Adersberg.
Det var en torres kvin-
na och hon styrde och
ställdes på gården bättre
än någon Kone. Sin un-
derhörsande håll hon
i takt och Herrns för-
maning och hon led icke
något skov var sig i-
fråga om arbete eller
leverne.

Det berättas att
en hennes underlyd-
ande prästbarns syster
het, och då hon kom
småcken hon upptäckte
hon ofröskunt mot

sin hustru, som hade ont
om sig att vara en roskal
dubstig kvinna. Detta kan-
de icke prästen Böhnen
förlåta sig med, och då
hustrun vid ett tillfälle
beskogsade sig för henne
när manens betande
och strickade bud på
hon att hon skulle
informera sig på gården.
Hon anade att det
skulle bli ett rop för hon
för säkerhets skull tog
sig någon svär. Och
hett blev det, icke minst
därför att hon upptäckte
de blodränderna inför
hon. Hon fattade ett
ridst och kinnade
när hon rikligt

ordentligt. Därefter sa-
de hon till honom: Gå
nu hem och ställ det så
från dig att du slipper
komma igen, ty din
ärbara och hederliga
hustru känner jag och
är du en enda gång
^{till} tillfrån dig rätt och
och värdigt mat
hemme så är du frän
gudsdt. Det kan du ha
min hand på. Och så
rättste hon honom han-
den. Men hon icke vä-
grade annat än toga.
Från den dagen blev brö-
den, där var boende
i närheten av gården, som
en annan värdstuga.
och hustrun hade ingen

orsak att på honom vi-
dare klaga. De levde gott
tillsammans sedan till
jorden, detta tack vare
fröken Dohrens rost
och pågårdiga ingripande.
Hon var en kvinna
med ruter i, och det
behöfdes nog födelse un-
der den tiden.

De 27/10

115

Fjelkstad Det hände en gång på
tjurar grosserade i den arten
att det blev bärar borta
från en bleka vid Odes-
berga. Men vidde mycket
vid gården under den tiden
och i närheten av denna
hade man en stor röble-
ss. Men närste gång

efter annan att det blev
rövar korta på bleben
och man beslutade att toga
reda på vem som var
tjuven. Inspektören och
några av drängarna la-
de sig på lur i buska-
garna i närheten av ble-
ben. Från på natten
hörde de att en person
kom kygga ut med
bleben. De lät honom
bräja på med att rulla
ihop väsarna. Och
då hade fått ett till-
räckligt antal, drog
till en ordentlig mans-
brida, begav hon sig
i väg. Men då var det
drängarna och inspek-
tören som kom efter.

Då tjuven märkte sig
vara förföljd brötade hon
enklertid väsarna och
satte av i frysprång.
Allt det var som nedigen för
att hon visste att hon gått
ifrån dem och de ståtli-
ka vison om tjuven, om
de varit fört. Enklertid
hade inspektören en
konst med sig och just
som tjuven skulle kygga
över en gridesgård att
friskinna i den innersta
belägrade borgporten.
Lade hon av. Och det
tog. Hon räddade tju-
ven i det ena ögonblicket.
så att hon fick komma
fria. Men lyckades nu,
nu är med bevis, på

honnen fort och beframs
det vara en av de mätte-
tjinnar, som under den
tiden opererade i trak-
ten. Han fick nu följa
med fram till gården och
förföljande morgon
frödes han förgylad med
sej in till Kristianstad.
Under den tiden hade
de tjinnarna vid Norr-
göta och då man köi-
de in med honom där
hursade de andra enat
honom. Han hade varit
där för och var bönd
av sina kamrater. Sen
fick han liistids förgyl-
derättade vara.

— Jc

Fjerdad Min man skulle en gång
så vi var boende på Dä-
bellöf gå förbi den i träd-
gården boende rik inspek-
torens bostad, glimrande
roallat rita huset. Han
mätte där en av de gamla
ägarna. Som han fullkom-
ligt kände igen emedan
han är befröjd vid
gården och han sett en
hel del av dem som in-
rehaft som en gård.
Detta var emellertid en
av dem, som han hade
sett som barn. Han blev
ridd och sågade sedan
aldrig mera efter det
blivit märkt gå förbi
sommar hus. — Jc

117.

Österlångan det är emellertid icke
 Vänandets mynighet med spöberier
 på Råbäck mot rusten
 är förhållandet på Ros-
 holmen. Vi ha varit även
 där och haft plats, och
 mera än en gång har det
 visat sig högt underli-
 ga ting både för mig
 och minne. Det van-
 ligen är, att man där
 ser en Stjerts sommar
 bryande med ett par
 svarta hutor, vars
 anseende lyser som eld.
 De denna Stjerts brakar
 ser en gammal herrehol-
 stiga ut, men har gån-
 alorig ut från stallet,
 efter det han gått in

där. Stjerten brakar ut
 så fröjliga vid gårdens
 utan att bara tillbåsa
 igen. Det är för resten icke
 att undra på att det där
 spöberier emellan det fam-
 nito herrar på Rosholmen,
 som varit fullkomliga
 främlingar av sitt folk-
 et har varit alldeles för-
 bärligt där.

Förstilt var detta
 förhållandet för länge
 tid sen då det fanns en
 herre där som hette
 Klas Pludderboos. Han
 bodde med sitt folk in-
 re än alla de andra. För
 för gilla det var för
 honom än någon hans
 främlingar på gården.

En gång då hon gick
i posten och kom i när-
heten av den nedanför be-
lägras sjön, kom dens
ande helt plötsligt fram
ur den boken och tog honom.
Han hade formen av en
stor kropp, och seglade
hon nu i röy rils luften
med honom. Ute på
sjön var ett par fiska-
re, som var syssel-
satta med att vittja
sina nät. De fingo
syn på den jättets
re päglar och att hon
hade en kvinnobarn
sin näbb. "Var där
det var för en hanka
i näbbet?" sade de
ene till den andre.

Han behövde emellertid
idse vänta på brott med-
an detta kom fortare än
han anat. "Det är Klas
Blundebuss (Padebuss)
till Korsholm!" - "Ja,
då för man som verkligen
säger lyckan på vatten!"
utråpade bägge fiskar-
arna under det att
Klas åkte i röy.

Nu skulle man väl
sammat till att hans
genial skulle ha blivit
bättre, då hon fick ett
slopp av hvar eländigt
det gått med hennes
herre och man, emellertid
blev snarare vore än
fint. Och hon pläga-
de de storas togra-

rena så att det var all-
deles förfärligt. De hade
gjort henne i synen levande
no. Hon höll jätt på
med ryggryggen vid
gräden, och hon tringa-
de torparna att släpa
de tunga stolarerna
länga vägar efter det
de fälldes där ute i
skogarna. Vid ett till-
fälle kom hon dit ut
på bevak. Då kom en
torpare körande med
en stor furu som
man hade fällt där.
"Hoppa, herr Klas! Hopp-
ka herr Klas!" utro-
gande han med en fiskan
ven. Och vare var det
synes ingen höst till.

"Vad kan du med?" fråga-
de honom från bostad.
"Jag kan med Klas Plud-
derbuss till Korskallen!"
svarade torparen och
tillade, att "det går
alldeles utmärkt. Men
det får han vara lita
bli. Torparen, som
komde mera än från
både väntat, blev be-
fallt att hämta medlar
från stallen att använ-
da vid dessa kördar.

Men från den dagen
frågo torparna levande
der något mer vid de
vördigare vilkor, och
hon blev icke med dem
på det sätt som hon
föret gjort. Jc

Den ~~klass~~ ^{117.} från på Kors-
halen äkte slutligen i väg
på samma sätt som hen-
nes man. Det hände en
gång att en Vrijnto kände
upps på gården med en
inbjudan till henne att
följa med till en her-
gård i närheten. Hon fick
en betjant med sig. Den-
ne placerades på kuck-
bracken medan hon själv
tog plats inne i vagnen.
Så begav man sig i väg.
Då man kört ett stycke
som man oroades om
till en herregård. Där
blev man intagen och
betjanten hade sig slutli-
gen att sitta under en
balk, som stod invid

gården. Hon varnade icke
förrän det var full dag.
Och då beform hon sig
djupet inne i Korshalens
stogg. Hon kunde icke
tänka sig hur hon kom-
mit dit, men slutligen
erinnade hon sig händel-
sen. Och då förstod hon
hur det var föt. Det
var helt säkert händel-
sen häntat hans elaka
husbondefru. Detta
förstod hon också då
hon kom hem till går-
den. Där stod hon icke
till att upptäcka och
och hon aldrig mera
sedes på gården. Hon
hade fått göra hennes
sällskap. - Jc.

Det ligger en hel del
stora högar strax öster
om Fjälkustas, alldeles ut-
med vägen till Råbelöf och
Kristianstad. En av dessa
kallas för Rolfs högar
emellan en kung där lig-
ger begravnen som heter
Rolf. I denna höj har
jag sett till och med
den Anna berättat om
nått, att när hennes
mor var ung. fanns
det en smälämnings-
gräsk som raktade
byns kreatur. Denne
var icke så rädd av
sig och då ett av tal-
len en gång kom ut,
och begräde slös med

om han icke vore vid sig
än har givit sitt bifall.
Men han bad om antänd
till kommande dag. Och
det fick hon. "Men jag
icke för mig; sade
snall mannen, ty du ska
jag bränna dig så, om
jag gör med denna
sten. Därmed fick hon
upp en stor sten, som
hon brände mellan
fingrarna så att den
vänderomlades mitt för
gräskan.

Dagen därpå begräde
hon av husmodern i
den görd hon då be-
fann sig för att på lö-
sa en st. Vaktgräskan
gick verkligen omkring

blond älskarna i byn
allt efter det hemmankat
de hade, och skulle han
vistas ett par dagar ä
ett, ett par ä ett an-
nat ställe. Allt nog,
han fick ost av na-
ron. Och denna storga-
de han ned i matlådor.
Ja, så de han ut från
gå de stora sandstätt-
terna nedåt Råley, där
högarna äro belägrade.
Han gick en rögrä
lovat omkring högarna
och undrade om icke troll-
gubben snart skulle
komma ut. Och det
dröjde icke långt förrän
han kom. "Hej visst
i dag, sade denne. "Ja,

icke mig annat; men
de pojken. "Men du får
allt absta dig, ty jag
har hårdast värvat i vana-
de honom trollgubben.
- "Det vet jag; förlor-
de pojken; "men det har
jag också. "Och då trall-
mannen valde vinden en
stor sten mellan fingrarna
fick också pojken veta
uppsin ost och gründe
på somma sätt. Små-
ns flissades mellan hans
fingrar, som under det varit
mjöl. "Det var mig
en kuddare så stark, tänk-
te trollgubben. "Maken
till pojke efter sina år
har jag icke sett. "Var
han du fått sådan styrka

ifrån ; frågade hon ; all
 försiktighet. - "Du har
 jag fått i arv av för-
 sön' prästen. - "Det var
 en duktig för, som du
 har ; " sön' frallgrubben,
 och det är allt bäst vi
 bli vänner ; men du
 ska akta dig för att
 låta dina för gå för
 min bortad, ty det är
 därför jag blivit upp-
 retad. Lova mig det
 och vi ska bli de bästa
 vänner i världen. " Det
 lovade prästen och så
 skildes de åt i all
 gemytlighet och var
 aldrig mera vänner.

-

96.

Fjellstedt Prästen och dalkyrkan
 har det ofta uppenbarat
 sig vid Rulfs bögen och
 riktposten i förint ta-
 lat om är visst icke den
 ende. som där räknat
 ut. För endel är som
 var det en brude i Rölö,
 som hade varit på ett
 besök i Fjellstedt. Hon
 var prästen och
 orsakade knappast att
 taga sig hem, ehuru
 vägen är både bred och
 jämn. Då hon näm-
 de sig hemmet fick hon
 för sig att gå bort
 till en av de stora hö-
 garna och retas med de
 gamla brinnarna, som

där liggan begravna. Hon gick bort till en annan och ställde sig framför: "Mak upp, Kung Rolf!" utbrast hon. "Mak upp Kung Rolf, är du feg din stockare, eller kom at och slåss med mig!" Under som sedan hände visste icke bruden, ty i samma stund fick hon sig en sinbudas så att hon utan vidare trattade på ändarna och blev liggande. Då hon åter vaknade till som fram kom sig liggan bestrid brigen. Det var en full dag och solen sken över honom. Men bruden var så drig

att hon orsade icke själva taga sig hem. Fröst som någon på morgnen brände bli trapicerad, kunde hon ropa efter hjälp. Och sjuk blev hon efter den betan så det var alldeles förfärligt. Men visste icke hur hon skulle bete sig. Slutligen gav någon klok. Om himmades, det rådet, att hon skulle försöka att tell brigen och bejva den om de om förtärlig. Och det gjorde hon. Sedan blev hon förbättrad för vidd som gick. Men aldrig ville hon slåss mera med Kung Rolf.

Fjellkustad Mellan Røbelåf och Kristianstad ligger en rätt hög brukt kallad stenslid. Den är förhållande till kommunen även nat-
tettid och många års de,
som där sägas ha råbat
illa ut. Det kom en
av Røbelåfs torpare en
gång körande tidigt
på morgnen. Han var
på väg in till staden
för att sälja flösk och
klockan var väl knapp-
ast nio till. Han
hade ett bra öre och
hanset var icke heller
stort. Men det oaktat
drog hästen, som om han
haft att myckelst tungt
last. Det var märkligt

och guleben. som hört att
gösten var bruktade att
hånga efter stogtsarna.
sprungar hanset, röck
hannstalen av hästen
och titlade ett slag ge-
nom den. Och så
satt där en god bak-
gräns. Men så
snart mannen gjorde på
det sättet hade gösten
ingen annan råd än
att ge sig i väg.

Det finnes utsläp-
liga berättelser om hvar
spöckerierna där till.
kommunit. En del säga
att folk där fördröbli-
vit rödde och ilijil-
slagna, under det att
andra berättar, att nå-
gon kört omkull och

Slagit ihjäl sig så att
man därigenom blivit
osälig. Man har också
nått ofta ett klarskyn
vid stensid. Och en bon-
de, som en gång ködde
för förbi nattetid om-
talade att det var
så ljunt, så att han
skulle kunna läsa
i en bok, under hela
den tid då han ködde
något för boken. Men
nu är planterad med
granskog.

Andra personer säga
sig också ha varit folk,
som kommit ridande,
samlade med sina
tungt rustningar. Och
dessa är säkerligen
också riktigt. En kvin-

na vid Råclaf, som jag
vet icke hvarom att för-
med fabel, har berättat
för mig, att en kväll
då hon gick hem från sta-
den, hörde hon plötsligt
rythare bakom sig. Hon
trädde det var artell-
riet som var ute, enad
om de ofta hade sina
övningar åt det hållet,
varför hon steg åt sidan.
Då kom den ena rytle-
resten efter den
andra och red förbi.
Men alla hästarna ha-
de ögon, som om det
varit glädjande kol,
och allt folket stannade
med tungt rust-
ningar, varför hon nog-
samt förstod, att det

om de dödningarna,
som ligga begravna i
högarna värför stens-
lid, som var inte på
nattnarviken. Huru-
gunde sedan aldrig gå
om följande efter det
mörkret fallit.

g_o

121.

Folketad. Det finns en sorts
spökei, som kallas
för Aders brunnar
(Aders jakt) villonbr-
na upphålla sig i
luften. Jag har själv hört
den en gång. Jag hade
som nyfikenheten varit
mer än ångarna mot
helgen. Då jag tyckte
jag Aders berg, och

bräde jag på oss ett för
görligt leverne om mig.
och då jag tittade upp
fick jag se något stort
och svart med ursinnig
fört föra från om fältet.
Det var naturligtvis
Hoven, som var inte med
sina hundar. För att
jaga häxor. Hon kom
från långt vägen på en
liten stund och kom hem
och så lika snabbt i
fältet som hon kom.
Men det var de som
råda i deras väg. Det
blev icke gott för dem.
Häxor har det nog icke
 varit här i trakten sen
jag minns, men de gamle
de kunde tala om att
sådana funnits. g_o

Folkmängden Under den tid jag hade plats på Råbellöf var det mycket med löder i den trakten. I allsynnerhet i Hesselkör och Ringle hälls de till och vi gräns i klandringarna vägen för att höra på Kalptörrensina. På Råbellöf fingo icke dessa vara, men efter det det blivit mera allmänt, fingo de och vi komma dit. En anledning för denna rörelse hette Möns Vitsön och var beordrad i Hesselkör. Hon predikade också på och på sjölv i birst på andra.

Polsten Serustion var under den tiden präst i Fjälrestad. Hon vorade ofta i sina predikningar på lördagen och hon uppgiade även på mötena för att disputeras med presbitererna. Men till slut blev det så allmänt med möten i hvars församling att hon icke i nödvändighet minnade sig i saken. Utan lät var och en vara för vad hon var.

Det fanns en predikant, som var görea blind. Han var blind och gick oftast under benämningen Blinde Hans eller Blinde Vits, jag minns sommerligen

icke villet. Han hade
sedt en sig att predika
bara. och när det spr-
des i stugorna att han
skulle komma, behöv-
de man icke frukta
från att det skulle
salvans folk. Det var
någon omöjligt att
rymma den alla.
Han sjöng också bra.

Ännu mera var
dette förhållandet med
en annan predikant
och sjöngare vid honom
slupelt. Han hade en
konst på vilken han
skintilade och en
röst så stark, att han
hördes vida omkring.
När han kom blev det
fullt hus och man

gick ofta längre vägar
från att höra honom. I
bland fick han vara ett
par kvällen i varje by,
emedan alla kommo
icke in. Så vitt jag
kan förstå var det också
många som blevo borta
för hans skull. De för-
jorde sig med på maten
och snart var de med
för jönt. Det var en
stark ro i sinne och
man pratade mycket
om dessa saker under det
man arbetade vid gör-
den. Där en lufod
vrit, som hette Trues-
son. Och han var löss-
se även han. Men det
var för min tid.

13/1

- 270 -

173.

Fjälkärnad Arbeta fick man under den tiden jag tjänade på herrgårdarna och de som för närvarande ha platser, ha som regel ett hustrufrökenamt och vi hade det. Fridigt var och sent i söng var den tidens sed och då jag var på gamla dan betraktar förhållande förstär jag som sagt huru det kunde gå. I all synnerhet var hört och skry var vi älsatta på det vilddomsmåstet. Men det var en lust att gås fri och roligt hade vi emellanåt så det friggade icke så

- 271 -

litet var humöret. Vid Odersberga hade vi de stora ängarna, som då köstades. Och jag tror det var hundratals människor som samlade för att delta i detta arbete. Alla prästbrödrarna under Råkelöf och Odersberga, och de var många, kallades som man vid den tid då ängarna skulle köstas. Lapsorden brukade att mata ut vad varje bond och hantverkare hade att slå för dagen. Och när detta var gjort blev man fri. Vål var det i allmänhet rätt rundligt tilltaget, men en och

annan grådde på så
att det tog slut redan
vid 6-tiden. Sen br-
hände man att hjälpa
varandra, så att alla
fingo slut rörelser
på en gång. Därefter
sade man sig anting-
en där ute på singeln
eller ute vid gården.
Ingen gick hem så
länge som hästar vara-
de utan alla stanna-
de där. Man låg på
de stora stängerna i
hå eller kullen och
ungdomarna hade
mycket roligt under
dessa hästspas. Som
vår efterlängtat hela
året.

Så skulle häst

Köras in. Och då både
de som även sommar
falla från de olika gö-
rderna. Ilden man men i
var by brukade att tuta
i byghuset efter det
att ballelsen från herr-
gården kom mit. Och
då var det att gå ut
bege sig i väg. Gitt e-
get hö fick man låta
nysta till deos. att
gårdens var bögat.
Det var emellertid blott
ett par dagar. Som hö-
till användes. för så
vitt det var vid det
ränder. Regnade det
kunde det draga rätt
lång tid, emedan man
kunde bli frubodas
flera gånger.

En förfrödig bogs hö
gick man och det är
svårt förstå, att det be-
talas sig mera än att
säpa avla såd. Åtmin-
stone var besväret för
mycket mindre för än
vad man nu har.

— 31/10 23.

Innehåll.

(Med hänvisning till de di-
kon artiklarnas nummer.)

Arbete. 32. 93. 94. 123.

Barn. 85. 86. 104.

Bäl. 6. 7. 8. 9. 10. 69.

Djur. 36. 37. 38. 39. 51
88.

Irreligiositet. 77. 78
122.

Jul. 90. 91. 92. 93. 95.
96. 99.

Klaksrap - 49. 79. 80. 81.

82. 84. 85. 86. 87. 88. 104.

Källor . 12. 44. 50.

Lyktemän 13. 47. 62.

Mathällning . 100.

Misformar 44. 83.

Missväet 57.

Ortsägare . 1. 2. 3. 4.

5. 6. 29. 30. 54. 71. 72.

74. 112. 113.

Personägare 14. 19. 21.

22. 23. 24. 25. 26. 27.

33. 43. 73. 77. 78. 108.

109. 110. 114. 117.

Seder och bruk. 20. 40.

41. 42. 45. 46. 48. 51. 55.

56. 58. 59. 61. 63. 64. 65. 66.

67. 68. 70. 96. 97. 98. 99.

100. 101. 102. 103.

Strängbor och slättbor. 31.

Snarphoner. 14. 28. 76.

Spelmen 17.

Spåker 34. 52. 53. 75.

105. 106. 107. 110. 111. 116.

117. 119. 120. 121.

Tjuvar . 15. 16. 115.

Fornar 89.

Fall 11. 118.

Väder och vind. 12.60.

Värklighet 57.103.

